

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ББК: 66(0)я7

Т 338

УДК: 327(4)(072)

Друкується за ухвалою редакційно-видавничої ради
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

Підлягає поверненню на кафедру

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Навчально-методичний комплекс

Т 338

Теорія та історія європейської інтеграції: навчально-методичний комплекс / укл.: Круглашов А.М. – Чернівці: Рута, 2013. – 100 с.

Подано навчально-методичні матеріали для лекційних і семінарських занять, самостійної роботи, питання для контролю та самоконтролю, тематику ІНДЗ із навчальної дисципліни «Теорія та історія європейської інтеграції».

Для студентів вищих навчальних закладів, що навчаються за напрямом підготовки «політологія».

ББК: 66(0)я7

Чернівці
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

2013

© ЧНУ, 2013
© Круглашов А.М., 2013

ВСТУП

Актуальність. Процеси інтеграції у світі в цілому та й у Європі, зокрема, мають свої виразні регіональні особливості. Проте, в будь-якому випадку, вони зумовлені історичними факторами, які формують цивілізаційні основи об'єднавчих устремлінь, зміст порядку денного інтеграційних зусиль, інтереси та прагнення учасників цих процесів. Неможливі успішні інтеграційні процеси також і без належного теоретичного фундаменту, а, в міру їх розвитку, подальшого осмислення та концептуалізації цих процесів науковцями.

Вивченню цих аспектів євроінтеграційних процесів присвячений авторський курс «Теорія та історія європейської інтеграції». Саме він розпочинає викладання низки курсів у рамках спеціалізації «Європейська та регіональна інтеграція», яка запроваджена кафедрою політології та державного управління факультету історії, політології та міжнародних відносин Чернівецького національного університету з 2010 року.

У процесі засвоєння багатого історичного та теоретичного матеріалу курсу студенти вивчають витoki ідеї Європи, формування основних політичних проєктів, спрямованих на досягнення європейської єдності, знайомляться з науковими підходами до інтеграційних процесів, закладеним творчими зусиллями представників класичних і новітніх інтеграційних теорій й концепцій. Вони також розглядають зміст та наслідки наукових дебатів щодо історії, сучасності та перспектив об'єднавчих процесів у Європі. Окремо ними вивчаються проблеми становлення Європейських студій як у світі, так і в Україні, поширення європейської ідеї в нашій країні та можливості її реалізації нашою державою.

Навчально-методичний комплекс до цього курсу має допомогти студентам, які вивчать цей курс, розібратися з його дидактичними вимогами, сприятиме їх самостійній роботі в процесі опрацювання тем лекційних і семінарських занять із цього курсу. Він також містить списки основної та допоміжної наукової та навчальної літератури до цього курсу в цілому та до окремих його лекційних і семінарських занять, завершуючись контрольними питаннями до курсу, підготовка за якими допоможе студентам належно підготуватись до заліку з цього предмету.

Разом із Посібником по цьому курсу НМК складає комплекс його навчально-методичного забезпечення. Останнє тим більше важливе, що воно є частиною виконання Проєкту «Наближаючись до всебічних знань про європейську інтеграцію в Україні». Цей проєкт виконується під керівництвом проф. Круглашова А.М. групою науковців, які працюють

в інституційних межах Кафедри імені Жана Моне, що діє на базі кафедри політології та державного управління ЧНУ з 2011 року.

Мета курсу – сформувати та поглибити знання студентів-політологів у базових питаннях європейської суспільно-політичної думки, ознайомити їх із провідними теоріями та концепціями європейської інтеграції, вивчити основні етапи формування Європейських Спільнот та Європейського Союзу, роль та місце європейської ідеї у вітчизняній політичній думці та практиці.

Основні завдання:

- визначити історичні, цивілізаційні та соціально-культурні передумови об'єднавчих процесів у Європі;
- простежити досвід спроб об'єднання країн та народів Європи у минулому, з'ясувати причини та наслідки краху імперських проєктів європейської єдності;
- розглянути основні етапи становлення політичних проєктів Об'єднаної Європи, творчу спадщину їх авторів, значення та вплив цих проєктів на розвиток інтеграційних процесів на континенті;
- порівняти досвід західноєвропейської інтеграції та результати спроб формування її соціалістичної альтернативи («Соціалістичної Співдружності»);
- проаналізувати передумови та визначальні фактори інтеграційних процесів у Європі після II Світової війни,
- узагальнити сучасні теоретичні підходи до інтеграційного процесу в Європі;
- простежити тенденції становлення та еволюції Європейських Спільнот, їх внутрішніх та зовнішньої політик;
- розкрити зміст та етапи формування європейської ідеї в українській суспільно-політичній думці, її вплив на європейський вибір сучасної України;
- охарактеризувати стан та перспективи дослідження європейських інтеграційних процесів в сучасній українській політичній науці.

У результаті вивчення курсу «Теорія та історія європейської інтеграції» студент повинні **знати:**

- сутність та природу інтеграції в контексті глобалізаційних процесів, передумови, чинники та види інтеграційних процесів;
- зміст ідей та проєктів «об'єднання Європи», «європейського федералізму», розвиток пан'європейського руху, їх значення для

формування європейської ідентичності та сучасних інтеграційних процесів в Європі;

- основні концепції європейської інтеграції;
- особливості та механізми європейської інтеграції;
- етапи розвитку європейської інтеграції від економічної до політичної, її суперечності та труднощі;
- етапи розширення Європейського Союзу та їх особливості;
- процеси, перспективи та наслідки сучасних інтеграційних процесів і місця в них України;
- особливості розвитку субрегіональної інтеграції в Європі на сучасному етапі;
- пріоритети та механізми зовнішньої політики Європейського Союзу і транскордонного співробітництва;

розуміти:

- зміст і динаміку інтеграційних процесів у сучасному світі в цілому та в Європі, зокрема;
- особливості еволюції ідеї об'єднаної Європи у світовій політико-правовій думці;
- причини та наслідки успіху європейської інтеграції, виклики, що постають перед європейською спільнотою на сучасному етапі;
- принципи та механізми функціонування Європейського Союзу та його окремих інституцій;
- потенційні вигоди і втрати України від здобуття членства в ЄС;

вміти:

- аналізувати установчі документи Європейського Союзу, принципи формування та структуру і повноваження його інститутів;
- самостійно оцінювати процеси поглиблення європейської інтеграції, розширення Європейського Союзу;
- аналізувати правові та інституціональні виміри співробітництва України та ЄС;
- визначати позитивні та негативні наслідки європейського вектору співробітництва України;
- визначати та аналізувати труднощі співробітництва та інтеграції України у європейське співтовариство.

Обсяг курсу – 90 годин (2,5 кредити ECTS), у т. ч. 68 аудиторних; з них 34 – лекційних та 34 семінарських занять, 22 – самостійна робота.

Структура дисципліни «Теорія та історія європейської інтеграції» передбачає такі види навчального процесу: лекції, семінари, самостійна робота, консультації, залік.

Курс охоплює два змістові модулі, кожен з яких складається із семи навчальних елементів.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Тема	Лекційні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль №1 Історичні передумови та теоретичні засади європейської інтеграції				
HE 1.1	Мета і завдання курсу. Теоретико-методологічні засади вивчення історії європейської інтеграції	2	2	--
HE 1.2	Особливості розвитку європейської цивілізації в епоху античності	2	--	--
HE 1.3	Європейське Середньовіччя: ідеал християнської єдності та політичні реалії епохи	4	--	2
HE 1.4	Імперські конструкції європейської єдності	--	4	--
HE 1.5	Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження	4	4	4
HE 1.6	Підсумки II світової війни та початок європейських інтеграційних процесів	4	2	3
HE 1.7	Теоретичні моделі європейської інтеграції	--	4	2
	Модуль-контроль 1		1	
Змістовий модуль №2 Розвиток інтеграційних процесів у Європі в другій половині XX ст. – на початку XXI ст.				
HE 2.1	Становлення, розвиток і занепад Соціалістичної Співдружності	3	--	--
HE 2.2	Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції	--	2	--
HE 2.3	Поступ європейської інтеграції від Паризького договору до Лісабону	6	4	5
HE 2.4	Зовнішня політика Європейського Союзу	3	2	4
HE 2.5	Україна на шляху європейської інтеграції	4	4	--
HE 2.6	Транскордонне співробітництво у контексті європейських інтеграційних процесів	--	4	2
HE 2.7	Сучасний стан європейських досліджень.	2	--	--
	Модуль-контроль 2		1	
	Разом	34	34	22

СТРУКТУРА ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ ТА НАВЧАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ

Тема змістового модуля (ЗМ), навчального елементу (НЕ)	Зміст навчального елемента	Вид заняття			Види діяльності та поточного контролю на занятті	Всього балів
		Лекції	Семінарські	Сам. робота		
Змістовий модуль №1						
Історичні передумови та теоретичні засади європейської інтеграції						
НЕ 1.1. Мета і завдання курсу. Теоретико-методологічні засади вивчення історії європейської інтеграції						
НЕ 1.1 (Лекція) Мета і завдання курсу. Теоретико-методологічні засади вивчення історії європейської інтеграції	1. Теоретико-методологічний апарат. 2. Структура курсу, його основні завдання. 3. Вимоги до аудиторної та самостійної праці студентів. 4. Основна та додаткова література.	2	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 1.1 (Семінар) Сутність інтеграції як складової міжнародних процесів	1. Основні підходи до визначення поняття «інтеграція». 2. Об’єктивні та суб’єктивні передумови інтеграційних процесів у контексті глобалізації. 3. Види інтеграційних процесів у сучасному світі. 4. Європейська інтеграція як особливий тип інтеграційних процесів.	-	2	-	Усне опитування, фронтальне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	2
НЕ 1.2. Особливості розвитку європейської цивілізації в епоху античності						
НЕ 1.2 (Лекція) Особливості розвитку європейської	1. Цивілізація античної Греції та Риму: спільне й окреме. 2. Політична думка Стародавнього Риму та Греції. 3. Ідея Європи в античній	2	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опра-	

цивілізації в епоху античності	міфології та філософії. 4. Впливи ідей та практики античної цивілізації на розвиток Європи.				цювання літератури	
НЕ 1.3. Європейське Середньовіччя: ідеал християнської єдності та політичні реалії епохи						
НЕ 1.3 (Лекція) Європейське Середньовіччя: ідеал християнської єдності та політичні реалії епохи	1. Християнізація Європи та її значення. Розкол європейського християнства. 2. Соціально-економічні та духовно-культурні виміри розвитку Європи в середні віки. 3. Європейська політика Середньовіччя, загрози та спроби об'єднання для їх подолання. 4. Ренесанс та Реформація, їх внесок у формування Європейської ідеї.	4	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 1.3 (Самостійна робота) Ідея європейської єдності в епоху Середньовіччя	1. Християнський універсалізм як основа цивілізаційної єдності середньовічної Європи. 2. Поява національних держав і занепад християнського універсалізму. 3. Ідея європейської єдності в пізньому Середньовіччі (Іржи Подебрад, герцог де Сюллі, Уільям Пенн).	-	-	2	Усне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, опрацювання літератури, виконання ІНДЗ	2
НЕ 1.4. Імперські конструкції європейської єдності від античності до Середньовіччя						
НЕ 1.4 (Семінар) Імперські конструкції європейської єдності від античності до Середньовіччя	1. Римська імперія, та її значення в історії європейських інтеграційних процесів. 2. Імперія Карла Великого. Ідеал християнської єдності та його втілення в життя. 3. Місце та роль Священної імперії германської нації в європейському політичному досвіді. 4. Монархічні проекти об'єднання Європи, їх значення та результати.	-	4	-	Усне опитування, фронтальне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	4

НЕ 1.5. Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження						
НЕ 1.5 (Лекція) Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження	1. Загальні тенденції соціального та економічного розвитку європейських народів у Новий час. 2. Модернізація та індустріалізація в Європі: національні та регіональні особливості. 3. Криза Віденської політичної системи. Ідея нації та її вплив на європейську цивілізацію. 4. Військово-політичні конфлікти, результати та наслідки Першої світової війни.	4	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 1.5 (Семінар) Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження	1. Ідеали Вічного миру та єдності Європи в політичній думці Просвітництва. 2. Імперія Наполеона Бонапарта: блискучий початок та сумний фінал. 3. Проекти А.Чарторийського – Олександра І та причини їх провалу. 4. Проблема єдності Європи в творчості ліберальних мислителів XIX – поч. XX ст. 5. Тоталітарні «інтегратори»: політичні плани і діяльність А.Гітлера та Й.Сталіна.	-	4	-	Усне опитування, фронтальне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	4
НЕ 1.5 (Самостійна робота) Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження	1. Республіканські проекти об'єднання Європи (аббат Сент-П'єр, Ж.-Ж.Руссо, І.Кант). 2. Священний Союз як співдружність європейських монархів. 3. Джузеппе Мадзіні та «младоевропейський рух». 4. Гегемоністські концепції європейської єдності (Ф.Науман, панславізм). 5. Проект Сполучених Штатів Європи графа Калергі та розвиток пан'європейського руху.	-	-	4	Усне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, опрацювання літератури, виконання ІНДЗ	3

	6. А.Бріан і його план федералізації Європи.					
НЕ 1.6. Підсумки II світової війни та початок європейських інтеграційних процесів						
НЕ 1.6 (Лекція) Підсумки II світової війни та початок європейських інтеграційних процесів	1. Хід та наслідки II світової війни, післявоєнне мирне врегулювання. 2. Початок Холодної війни, її вплив на європейські політичні процеси. 3. Політика США в Європі як чинник розгортання західноєвропейських інтеграційних процесів. 4. Основні концепції європейської інтеграції, їх теоретичне та практичне значення.	4	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 1.6 (Семінар) Інтеграційні процеси у повоєнний Європі	1. Військово-політичні виміри розвитку інтеграційних процесів післявоєнної Європи. 2. Теоретичні та ідеологічні основи буття європейської інтеграції у повоєнний період. 3. Інтеграційні ініціативи та західноєвропейські організації у перше післявоєнне п'ятиріччя, їх внесок в об'єднавчі процеси. 4. Створення Ради Європи та її значення для розгортання об'єднавчих процесів у Західній Європі.	-	2	-	Усне опитування, фронтальне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	2
НЕ 1.6 (Самостійна робота) Інтеграційні процеси у повоєнний Європі	1. Ідеї європейської єдності в документах діячів Руху Опору. 2. Проекти центральноєвропейської та балканської конфедерацій у повоєнний період. 3. Утворення митного союзу Бенілюкс. 4. Роль США в об'єднавчих процесах у Західній Європі.	-	-	3	Усне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, опрацювання літератури, виконання ІНДЗ	2

НЕ 1.7. Теоретичні моделі європейської інтеграції						
НЕ 1.7 (Семінар) Теоретичні моделі європейської інтеграції	1. Федералізм як теоретична модель європейської інтеграції. 2. Функціональні підходи до інтеграційних процесів. 3. Неофедералізм та неофункціоналізм, зближення протилежних підходів. 4. Комунікативна теорія, інтерговернаменталізм та інші концепції сучасних інтеграційних процесів. 5. Моделі розширення ЄС та розвиток проєктів багаторівневої інтеграції.	-	4	-	Усне опитування, фронтальне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	4
НЕ 1.7 (Самостійна робота) Інтеграційні процеси у повоєнний Європі	1. Культура та цінності як основа європейської ідентичності. 2. Теорія «європеїзації» (М.Шмідт, Ф.Шміттер). 3. Теорія «багаторівневого управління» або «управління через мережі» (Б.Колер-Кох, Г.Маркс). 4. Концепція «різних швидкостей» європейської інтеграції.	-	-	2	Усне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, опрацювання літератури, виконання ІНДЗ	2
Модуль-контроль					Контрольна робота	10
Усього за модуль						35
Змістовий модуль 2 Розвиток інтеграційних процесів у Європі в другій половині XX ст. – на початку XXI ст.						
НЕ 2.1. Становлення, розвиток і занепад Соціалістичної Співдружності						
НЕ 2.1 (Лекція) Становлення, розвиток і занепад Соціалістичної Співдружності	1. Запровадження радянського військово-політичного контролю над країнами Східної Європи. 2. Режим «народної демократії»: ідеологія та практична політика. 3. Створення та діяльність РЕВ.	3	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	

	4. Організація Варшавського договору (ОВД), її цілі та діяльність. 5. Розпад соціалістичного табору, його наслідки та значення.					
НЕ 2.2. Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції						
НЕ 2.2 (Семінар) Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції	1. Причини підписання Північноатлантичного договору 1949 р. та його основні положення. 2. НАТО як базовий механізм колективної безпеки в Європі: структура, збройні сили та особливості функціонування. 3. Етапи розширення НАТО та перспективи подальшої діяльності. 4. Євроатлантична інтеграція і Україна.	-	2	-	Усне опитування, фронтальне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	2
НЕ 2.3. Поступ європейської інтеграції від Паризького договору до Лісабону						
НЕ 2.3 (Лекція) Поступ європейської інтеграції від Паризького договору до Лісабону	1. Інтеграційні ініціативи 1940-х – початку 1950-х рр. 2. План Р.Шумана та його втілення у життя. Утворення Європейського Співтовариства вугілля та сталі. 3. Мета та завдання діяльності Євратому. 4. ЄЕС, етапи формування Спільного ринку. 5. Європейський інтеграційний процес від Єдиного європейського акту до Маастрихту. 6. Розвиток Європейського Союзу наприкінці ХХ – на поч. ХХІ ст. Амстердамський, Ніщський та Лісабонський договори.	6	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 2.3 (Семінар) Інституційний розвиток	1. Особливості політичної системи Європейського Союзу. 2. Структура, повноваження	-	4	-	Усне опитування, фронтальне опитува-	4

європейських співтовариств	та процедура формування Європейського парламенту. 3. Структура повноваження та принципи формування Ради Європейського Союзу. 4. Структура повноваження та принципи формування Європейської Комісії. 5. Судова система Європейської Спільноти. 6. Принципи та процедури ухвалення політичних рішень.				ння, реферативна доповідь, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 2.3 (Самостійна робота) Правова система ЄС	1. Історія розвитку європейської правової системи. 2. Систематизація права ЄС. Поняття джерел права Європейського Союзу. 3. Компетенція Європейського Союзу. 4. Особливості правового статусу особи в ЄС. 5. Принципи права Європейського Союзу. 6. Міжнародні правові відносини ЄС.	-	-	5	Усне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, опрацювання літератури, виконання ІНДЗ	3
НЕ 2.4. Зовнішня політика Європейського Союзу						
НЕ 2.4 (Лекція) Пріоритети зовнішньої політики ЄС	1. Причини формування СЗПБ ЄС, її подальша еволюція. 2. Взаємини ЄС із США та Японією. 3. ЄС та країни «третього світу». 4. Східноєвропейська політика ЄС. Політика та інструментарій нового сусідства. Східне партнерство, оцінка їх ефективності.	3	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 2.4 (Семінар) Розширення Європейського Союзу	1. Хвилі розширення європейської спільноти та їх особливості. 2. Вимоги до членства в ЄС та прийняття Копенгагенських критеріїв. 3. Проблеми та перспективи подальшого розширення ЄС на схід.	-	2	-	Усне опитування, фронтальне опитування, реферативна доповідь, формування глоса-	2

				рію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 2.4 (Самостійна робота) Субрегіональна інтеграція в Європі	1. Вишеградська група. 2. Чорноморське економічне співробітництво. 3. Середньоевропейська угода про вільну торгівлю (CEFTA). 4. Центральноевропейська ініціатива.	-	-	4	3
НЕ 2.5 Україна на шляху до європейської інтеграції					
НЕ 2.5 (Лекція) Місце Європи в українській суспільно-політичній думці	1. Європа та українська національна ідея. 2. Проекти самостійної України: європейський фактор. 3. Європейський вибір України та його обумовленість. 4. Європейська ідея в сучасній Україні. 5. Громадська думка про європейську інтеграцію країни.	4	-	-	
НЕ 2.5 (Семінар) Україна на шляху європейської інтеграції	1. Цілі та завдання євроінтеграційного курсу України. 2. Нормативно-правові засади політики європейської інтеграції. 3. План дій Україна – ЄС. 4. Українська політична наука про європейську інтеграцію та місце в ній України. 5. Еволюція позиції громадян та політичних еліт України щодо євроінтеграції.	-	4	-	4
НЕ 2.6. Транскордонне співробітництво у контексті європейської інтеграції					
НЕ 2.6 (Семінар) Транскордонне	1. Поняття та цілі транскордонного співробітництва. 2. Організаційні форми	-	4	-	4

співробітництво у контексті європейської інтеграції	транскордонного співробітництва. 3. Законодавче та інституційне забезпечення транскордонного співробітництва. 4. Ресурсне забезпечення транскордонного співробітництва. 5. Феномен «єврорегіонів» у контексті транскордонного співробітництва. 6. Транскордонне співробітництво і Україна.				опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
НЕ 2.6 (Самостійна робота) Єврорегіони як форма транскордонного співробітництва	1. Інституціалізація єврорегіонів у Європі. 2. Особливості функціонування єврорегіонів на внутрішніх кордонах ЄС. 3. Єврорегіони на зовнішніх кордонах ЄС.	-	-	2	Усне опитування, реферативна доповідь, формування глосарію, опрацювання літератури, виконання ІНДЗ	3
НЕ 2.7. Сучасний стан європейських досліджень						
НЕ 2.7 (Лекція) Сучасний стан європейських досліджень	1. Європейська ідея та ідеал в працях західних та західноєвропейських дослідників. 2. Європейські студії в Україні, їх наукові та освітні компоненти. 3. Європейські дослідження в ЧНУ.	2	-	-	Конспект, формування глосарію, дискусія, опрацювання літератури	
Модуль-контроль					Контрольна робота	10
Усього за модуль						35
Модуль-контроль (підсумковий)					Усна / письмова відповідь	30
РАЗОМ						
						100

ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1 ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

НЕ 1.1. Мета і завдання курсу. Теоретико-методологічні засади вивчення історії європейської інтеграції

Лекційне заняття (2 год.)

Мета і завдання курсу. Теоретико-методологічні засади вивчення історії європейської інтеграції

План

1. Теоретико-методологічний апарат.
2. Структура курсу, його основні завдання.
3. Вимоги до аудиторної та самостійної праці студентів.
4. Основна та додаткова література.

Семінарське заняття (2 год.)

Сутність інтеграції як складової міжнародних процесів

План

1. Основні підходи до визначення поняття «інтеграція».
2. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів у контексті глобалізації.
3. Види інтеграційних процесів у сучасному світі.
4. Європейська інтеграція як особливий тип інтеграційних процесів.

Тематика ІНДЗ:

1. Поняття та види інтеграційних процесів.
2. Інтеграція та співробітництво: співвідношення понять і процесів.
3. Глобалізація як фактор активізації інтеграційних процесів у сучасному світі.

Література

Основна

- Азбука Європейської інтеграції: навч.-метод. посібн. / Фонд місцевої демократії; укл.: І.Яковюк, Л.Трагнюк, В.Меделяєв. – Х.: «Апес+», 2006. – 165 с.
- Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім Києво-Могилянська академія, 2007. – 396 с.
- Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник / склад. А.М.Круглашов, І.Озимок, Т.С.Астапенко, В.В.Руссу. – Ч.1. – Чернівці, 2010. – 212 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.
- Політика європейської інтеграції: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / під ред. В.Г.Воронкової; М-во освіти і науки України, 2007. – 509 с.
- Світова та європейська інтеграція: навч. посібн. / ред. Я.Й.Малик. – Львів, 2005. – 540 с.
- Современные международные отношения и мировая политика / под ред. А.В.Торкунова. – М., 2004. – 989 с.
- Шемятенков В.Г. Европейская интеграция: учебн. пособ. / В.Г.Шемятенков. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 400 с.
- Шерязданова К. Современные интеграционные процессы / К.Шерязданова. – Астана: Академии государственного управления при Президенте Республики Казахстан, 2010. – 107 с.

Додаткова

- Боднар А.О. Сутність поняття «інтеграція» в контексті сучасних дослідницьких підходів / А.О.Боднар // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2012. – №1. – С. 26-29.
- Булик М.В. Поняття «європейська інтеграція» та «європеїзація» у сучасній науковій думці [Електронний ресурс] / М.В.Булик. – Режим доступу: http://istfak-mgu.at.ua/publ/procesi_regionalizaciji_ta_globalizaciji_jak_dominanta_svitovogo_rozvitku/ponjattja_evropejska_integracija_ta_evropejizacija_u_suchasnij_naukovij_dumci/1-1-0-18
- Бусыгина И. Асимметричная интеграция в Евросоюзе [Электронный ресурс] / И.Бусыгина // Международные процессы. Журнал теории

международных отношений и мировой политики. – 2009. – Т. 7. – №1. – С. 4-10.

Стрежнева М. Интеграция и вовлечение как инструменты глобального управления [Электронный ресурс] / М.Стрежнева. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/seventh/002.htm>.

Угрин Л. Інтеграційні процеси: міжнародний аспект / Л.Угрин // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – Львів, 2002. – Вип. 4. – С. 256-263.

Хонин В.Н. Теория международных отношений. Часть общая / В.Н.Хонин. – К.: Академ-Пресс, 2005. – 456 с.

Цыганков П.А. Теория международных отношений: учебн. пособ. / П.А.Цыганков. – М.: Гардарики, 2006. – 590 с.

НЕ 1.2. Особливості розвитку європейської цивілізації в епоху античності

Лекційне заняття (2 год.)

Особливості розвитку європейської цивілізації в епоху античності

План

1. Цивілізація античної Греції та Риму: спільне й окреме.
2. Політична думка Стародавнього Риму та Греції.
3. Ідея Європи в античній міфології та філософії.
4. Вплив ідей та практики античної цивілізації на розвиток Європи.

Тематика ІНДЗ:

1. Уявлення про Європу в працях давньогрецьких мислителів.
2. Римська імперія як пан'європейська держава.

Література

Основна

Браницкий А.Г. История европейской интеграции: учебн. пособ. / А.Г.Браницкий, Г.В.Каменская; под общ. ред. О.А.Колобова. – М.-Н.Новгород: ИМЭМО РАН, ФМО ННГУ, 2003. – 234 с.

Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.

Додаткова

Артемов В.А. Европейская интеграция: история и современность / В.А.Артемов. – Воронеж, 1999. – 62 с.

Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А.Борко. – М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2003. – 464 с.

Борхард К.Д. Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза / К.Д.Борхард. – М., 1996.

Джеджора О. Історія європейської цивілізації. Частина I. До кінця XVIII століття / О.Джеджора. – Львів: В-во ЛБА, 1999. – 448 с.

Дэвис Н. История Европы / Н.Дэвис; пер. с англ. Т.Б.Менской. – М.: АСТ: Транзиткнига, 2005. – 943 с.

Європа – минуле і майбутнє. Візії та ревізії // упоряд. О.Гнатюк, А.Мокроусов. – К.: Критика, 2009. – 248 с.

Единая Европа: идея и практика / отв. ред. М.М. Наринский. – М.: ИВИ РАН, 1994. – 268 с.

Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І.В.Яковюка. – К., 2012. – 82 с.

Кембаев Ж.М. Правовые аспекты эволюции идеи единой Европы / Ж.М.Кембаев // Право и политика. – 2011. – №10. – С. 1713-1732.

Керни Р. Диалоги о Европе / Р.Керни. – М.: Весь мир, 2002 – 320 с.

Мотрошилова Н.В. Идеи единой Европы: философские традиции и современность / Н.В.Мотрошилова // Диалог культур в глобализирующемся мире: мировоззренческие аспекты / отв. ред. В.С.Степин. – М.: Наука, 2005. – С. 19-67.

Рубинский Ю.И. Европейская цивилизация между двумя тысячелетиями / Ю.И.Рубинский. – М.: ДИЕ РАН, 1999. – №58.

Чубарьян А.О. Европейская идея в истории. Проблемы войны и мира / А.О.Чубарьян. – М.: Международные отношения, 1987. – 352 с.

Шпэт Л. Мечта о Европе / Л.Шпэт. – М., 2003. – 270 с.

НЕ 1.3. Європейське Середньовіччя: ідеал християнської єдності та політичні реалії епохи

Лекційне заняття (4 год.)

Європейське Середньовіччя: ідеал християнської єдності та політичні реалії епохи

План

1. Християнізація Європи та її значення. Розкол європейського християнства.
2. Соціально-економічні та духовно-культурні виміри розвитку Європи в середні віки.
3. Європейська політика Середньовіччя, загрози та спроби об'єднання для їх подолання.
4. Ренесанс та Реформація, їх внесок у формування Європейської ідеї.

Самостійна робота (2 год.)

Ідея європейської єдності в епоху Середньовіччя

План

1. Християнський універсалізм як основа цивілізаційної єдності середньовічної Європи.
2. Поява національних держав і занепад християнського універсалізму.
3. Ідея європейської єдності в пізньому Середньовіччі (Іржи Подебрад, герцог де Сюллі, Уїльям Пенн).

Тематика ІНДЗ:

1. Універсалістські ідеї в Європі в епоху Середньовіччя.
2. Роль католицької церкви у формуванні європейської єдності.
3. Хрестові походи та їх історичне значення.

Література

Основна

Браницкий А.Г. История европейской интеграции: учебн. пособ. / А.Г.Браницкий, Г.В.Каменская; под общ. ред. О.А.Колобова. – М.-Н.Новгород: ИМЭМО РАН, ФМО ННГУ, 2003. – 234 с.

Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.

Додаткова

Артемов В.А. Европейская интеграция: история и современность / В.А.Артемов. – Воронеж, 1999. – 62 с.

Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А.Борко. – М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2003. – 464 с.

Борхард К.Д. Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза / К.Д.Борхард. – М., 1996.

Джеджора О. Історія європейської цивілізації. Частина І. До кінця XVIII століття / О.Джеджора. – Львів: В-во ЛБА, 1999. – 448 с.

Дэвис Н. История Европы / Н.Дэвис; пер. с англ. Т.Б.Менской. – М.: АСТ: Транзиткнига, 2005. – 943 с.

Європа – минуле і майбутнє. Візії та ревізії // упоряд. О.Гнатюк, А.Мокроусов. – К.: Критика, 2009. – 248 с.

Егер О. Всемирная история. В 4 т. Т.2 Средние века / О.Егер. – М., 1999.

Единая Европа: идея и практика / отв. ред. М.М. Наринский. – М.: ИВИ РАН, 1994. – 268 с.

Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І.В.Яковюка. – К., 2012. – 82 с.

Кембаев Ж.М. Правовые аспекты эволюции идеи единой Европы / Ж.М.Кембаев // Право и политика. – 2011. – №10. – С. 1713-1732.

Керни Р. Диалоги о Европе / Р.Керни. – М.: Весь мир, 2002 – 320 с.

Мотрошилова Н.В. Идеи единой Европы: философские традиции и современность / Н.В.Мотрошилова // Диалог культур в глобализирующемся мире: мировоззренческие аспекты / отв. ред. В.С.Степин. – М.: Наука, 2005. – С. 19-67.

Рубинский Ю.И. Европейская цивилизация между двумя тысячелетиями / Ю.И.Рубинский. – М.: ДИЕ РАН, 1999. – №58.

Чубарьян А.О. Европейская идея в истории. Проблемы войны и мира / А.О.Чубарьян. – М.: Международные отношения, 1987. – 352 с.
Шпэт Л. Мечта о Европе / Л.Шпэт. – М., 2003. – 270 с.

НЕ 1.4. Імперські конструкції європейської єдності від античності до Середньовіччя

Семінарське заняття (4 год)

Імперські конструкції європейської єдності від античності до Середньовіччя

План

1. Римська імперія, та її значення в історії європейських інтеграційних процесів.
2. Імперія Карла Великого. Ідеал християнської єдності та його втілення в житті.
3. Місце та роль Священної імперії германської нації в європейському політичному досвіді.
4. Монархічні проекти об'єднання Європи, їх значення та результати.

Тематика ІНДЗ:

1. Імперія Карла Великого як «зразкова» монархія.
2. Священна Римська імперія: історія формування та географічні особливості.
3. Європа як політична ідея.

Література

Основна

Браницкий А.Г. История европейской интеграции: учебн. пособ. / А.Г.Браницкий, Г.В.Каменская; под общ. ред. О.А.Колобова. – М.-Н.Новгород: ИМЭМО РАН, ФМО ННГУ, 2003. – 234 с.
Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.
Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.
Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.

Додаткова

Артемьев В.А. Европейская интеграция: история и современность / В.А.Артемьев. – Воронеж, 1999. – 62 с.
Барановский В.Г. Политическая интеграция в Западной Европе: Некоторые вопросы теории и практики / В.Г.Барановский. – М.: Наука, 1999. – 288 с.
Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А.Борко. – М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2003. – 464 с.
Борхард К.Д. Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза / К.Д.Борхард. – М., 1996.
Брайс Дж. Священная Римская империя / Дж. Брайс. – М., 1891.
Бульст-Тиле М.Л. Священная Римская империя: эпоха становления / М.Л.Бульст-Тиле, Й.Карл, Й.Флекенштейн [пер. с нем. К.Л.Дробинской, Л.Н.Неборской] под ред. И.О.Ермаченко. – СПб.: Евразия, 2008. – 480 с.
Джеджора О. Історія європейської цивілізації. Частина I. До кінця XVIII століття / О.Джеджора. – Львів: В-во ЛБА, 1999. – 448 с.
Дэвис Н. История Европы / Н.Дэвис; пер. с англ. Т.Б.Менской. – М.: АСТ: Транзиткнига, 2005. – 943 с.
Європа – минуле і майбутнє. Візії та ревізії // упоряд. О.Гнатюк, А.Мокроусов. – К.: Критика, 2009. – 248 с.
Егер О. Всемирная история. В 4 т. Т.2 Средние века / О.Егер. – М., 1999.
Единая Европа: идея и практика / отв. ред. М.М. Наринский. – М.: ИВИ РАН, 1994. – 268 с.
Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І.В.Яковюка. – К., 2012. – 82 с.
Кембаев Ж.М. Правовые аспекты эволюции идеи единой Европы / Ж.М.Кембаев // Право и политика. – 2011. – №10. – С. 1713-1732.
Керни Р. Диалоги о Европе / Р.Керни. – М.: Весь мир, 2002 – 320 с.
Мотрошилова Н.В. Идеи единой Европы: философские традиции и современность / Н.В.Мотрошилова // Диалог культур в глобализирующемся мире: мировоззренческие аспекты / отв. ред. В.С.Степин. – М.: Наука, 2005. – С. 19-67.
Рапп Ф. Священная Римская империя германской нации / Ф.Рапп [пер. с фр.] М.В. Ковальковой. – СПб.: Евразия, 2009. – 427 с.

Рубинский Ю.И. Европейская цивилизация между двумя тысячелетиями / Ю.И.Рубинский. – М.: ДИЕ РАН, 1999. – №58.

Чубарьян А.О. Европейская идея в истории. Проблемы войны и мира / А.О.Чубарьян. – М.: Международные отношения, 1987. – 352 с.

НЕ 1.5. Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження

Лекційне заняття (4 год.)

Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження

План

1. Загальні тенденції соціального та економічного розвитку європейських народів у Новий час.
2. Модернізація та індустріалізація в Європі: національні та регіональні особливості.
3. Криза Віденської політичної системи. Ідея нації та її вплив на європейську цивілізацію.
4. Військово-політичні конфлікти, результати та наслідки Першої світової війни.

Семінарське заняття (4 год.)

Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження

План

1. Ідеали Вічного миру та єдності Європи в політичній думці Просвітництва.
2. Імперія Наполеона Бонапарта: блискучий початок та сумний фінал.
3. Проекти А.Чарторийського – Олександра I та причини їх провалу.
4. Проблема єдності Європи в творчості ліберальних мислителів XIX – поч. XX ст.
5. Тоталітарні «інтегратори»: політичні плани і діяльність А.Гітлера та Й.Сталіна.

Самостійна робота (4 год.)

Новий і новітній час: від гегемонії імперій до національного відродження

План

1. Республіканські проекти об'єднання Європи (аббат Сен-П'єр, Ж.-Ж.Руссо, І.Кант).
2. Священний Союз як співдружність європейських монархів.
3. Джузеппе Мадзіні та «младоевропейський рух».
4. Гегемоністські концепції європейської єдності (Ф.Науман, панславізм).
5. Проект Сполучених Штатів Європи графа Калергі та розвиток пан'європейського руху.
6. А.Бріан і його план федералізації Європи.

Тематика ІНДЗ:

1. Концепція «Міттельєвропи» Ф.Наумана.
2. Республіканські VS монархічні проекти об'єднання Європи.
3. Становлення і розвиток пан'європейського руху.
4. Ідеї європейського федералізму.
5. Вплив Першої світової війни на політичну ситуацію в Європі.
6. Витоки та ідейні засади панславізму.

Література

Основна

Браницкий А.Г. История европейской интеграции: учебн. пособ. / А.Г.Браницкий, Г.В.Каменская; под общ. ред. О.А.Колобова. – М.-Н.Новгород: ИМЭМО РАН, ФМО ННГУ, 2003. – 234 с.

Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.

Додаткова

- Артемьев В.А. Европейская интеграция: история и современность / В.А.Артемьев. – Воронеж, 1999. – 62 с.
- Барановский В.Г. Политическая интеграция в Западной Европе: Некоторые вопросы теории и практики / В.Г.Барановский. – М.: Наука, 1999. – 288 с.
- Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А.Борко. – М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2003. – 464 с.
- Борхард К.Д. Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза / К.Д.Борхард. – М., 1996.
- Джеджора О. Історія європейської цивілізації. Частина I. До кінця XVIII століття / О.Джеджора. – Львів: В-во ЛБА, 1999. – 448 с.
- Дэвис Н. История Европы / Н.Дэвис; пер. с англ. Т.Б.Менской. – М.: АСТ: Транзиткнига, 2005. – 943 с.
- Европа – минуле і майбутнє. Візії та ревізії // упоряд. О.Гнатюк, А.Мокроусов. – К.: Критика, 2009. – 248 с.
- Единая Европа: идея и практика / отв. ред. М.М. Наринский. – М.: ИВИ РАН, 1994. – 268 с.
- Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І.В.Яковюка. – К., 2012. – 82 с.
- Керни Р. Диалоги о Европе / Р.Керни. – М.: Весь мир, 2002 – 320 с.
- Мотрошилова Н.В. Идеи единой Европы: философские традиции и современность / Н.В.Мотрошилова // Диалог культур в глобализирующемся мире: мировоз-ренческие аспекты / отв. ред. В.С.Степин. – М.: Наука, 2005. – С. 19-67.
- Панченко Г.Ю. Ідеї «єдиної Європи» в роботах німецьких та французьких просвітителів і політичних діячів XIX – XX ст. / Г.Ю.Панченко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – №19. – С. 74-79.
- Рубинский Ю.И. Европейская цивилизация между двумя тысячелетиями / Ю.И.Рубинский. – М.: ДИЕ РАН, 1999. – №58.
- Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Ф.Тоді; пер. з англ. мови М.Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 142 с.
- Трактаты о вечном мире / сост. сб. И.С.Андреева и А.В.Гулыга. – М.: Соцэкгиз, 1963. – 279 с.
- Ферхофштадт Г. Сполучені штати Європи. Маніфест для нової Європи / Г.Ферхофштадт; пер. з англ. С.Кокізіюка, 2007. – 65 с.
- Фишер В. Европа: экономика, общество и государство. 1914–1980 / В.Фишер [пер. с нем. Л.А.Овчинцевой; под науч. ред. Ю.А.Петрова]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 365 с.

- Фишер В. Европа: экономика. Общество и государство: 1914-1980 / В.Фишер [пер. с нем.]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 368 с.
- Чубарьян А.О. Европейская идея в истории. Проблемы войны и мира / А.О.Чубарьян. – М.: Международные отношения, 1987. – 352 с.
- Швиммер В. Мечты о Европе. Европа с 19 века до рубежа третьего тысячелетия / В.Швиммер [пер. с нем. Л.Пантиной]. – М., 2003. – 383 с.
- Шпэт Л. Мечта о Европе / Л.Шпэт. – М., 2003. – 270 с.

НЕ 1.6. Підсумки II світової війни та початок європейських інтеграційних процесів

Лекційне заняття (4 год.)

Підсумки II світової війни та початок європейських інтеграційних процесів

План

1. Хід та наслідки II світової війни, післявоєнне мирне врегулювання.
2. Початок Холодної війни, її вплив на європейські політичні процеси.
3. Політика США в Європі як чинник розгортання західноєвропейських інтеграційних процесів.
4. Основні концепції європейської інтеграції, їх теоретичне та практичне значення.

Семінарське заняття (2 год.)

Інтеграційні процеси у повоєнній Європі

План

1. Військово-політичні виміри розвитку інтеграційних процесів післявоєнної Європи.
2. Теоретичні та ідеологічні основи буття європейської інтеграції у повоєнний період.
3. Інтеграційні ініціативи та західноєвропейські організації у перше післявоєнне п'ятиріччя, їх внесок в об'єднавчі процеси.
4. Створення Ради Європи та її значення для розгортання об'єднавчих процесів у Західній Європі.

Самостійна робота (3 год.) Інтеграційні процеси у повоєнній Європі

План

1. Ідеї європейської єдності в документах діячів Руху Опору.
2. Проекти центральноєвропейської та балканської конфедерацій у повоєнний період.
3. Утворення митного союзу Бенілюкс.
4. Роль США в об'єднувчих процесах у Західній Європі.

Тематика ІНДЗ:

1. Проекти об'єднання Європи в роки Другої світової війни.
2. «Холодна» війна та її вплив на міжнародно-політичну ситуацію в Європі.
3. План Маршала та його місце у повоєнній відбудові європейських країн.
4. Фактори посилення інтеграційних тенденцій після Другої світової війни.
5. Рада Європи: створення, діяльність, здобутки.
6. План Шумана як механізм досягнення франко-німецького компромісу.
7. Ш. де Голль та його концепція «Європи вітчизн».

Література

Основна

- Браницкий А.Г. История европейской интеграции: учебн. пособ. / А.Г.Браницкий, Г.В.Каменская; под общ. ред. О.А.Колобова. – М.-Н.Новгород: ИМЭМО РАН, ФМО ННГУ, 2003. – 234 с.
- Вайденфельд В. Европа от А до Я: Справочник европейской интеграции / В.Вайденфельд. – Рига: Alberts XII, 2002. – 540 с.
- Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.

Додаткова

- Акульшина А.В. Поиски решения «германского вопроса» в 1948-1950 гг.: План Р.Шумана / А.В.Акульшина // Исторические записки: Научные труды истфака ВГУ. – 2000. – Вып. 5. – С. 182-192.
- Артемов В.А. Европейская интеграция: история и современность / В.А.Артемов. – Воронеж, 1999. – 62 с.
- Бабынина Л.О. Гибкая интеграция в Европейском Союзе. Теория и практика применения / Л.О.Бабынина. – Москва: Издательство ЛКИ, 2012. – 304 с.
- Барановский В.Г. Политическая интеграция в Западной Европе: Некоторые вопросы теории и практики / В.Г.Барановский. – М.: Наука, 1999. – 288 с.
- Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А.Борко. – М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2003. – 464 с.
- Борхард К.Д. Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза / К.Д.Борхард. – М., 1996.
- Дайнен Д. Дедалі міцніший союз: Курс європейської інтеграції / Д.Дайнен; пер. М.Марченко,. – К.: Вид-во «К.І.С.», 2006. – 692 с.
- Дементьев В.Е. «План Маршалла»: взгляд из сегодняшней России / В.Е.Дементьев, Е.М. Олевская // Российский экономический журнал. – 1993. – №8. – С. 81-86.
- Дэвис Н. История Европы / Н.Дэвис; пер. с англ. Т.Б.Менской. – М.: АСТ: Транзиткнига, 2005. – 943 с.
- Європа – минуле і майбутнє. Візії та ревізії // упоряд. О.Гнатюк, А.Мокроусов. – К.: Критика, 2009. – 248 с.
- Європа: новое начало. Декларация Шумана. 1950-1990 гг.; Европа и проблема расширения (редколл.: Борко Ю.А. (отв. ред.), Каргалова М.В., Юмашев Ю.М.). – М., 1994. – 79 с.
- Единая Европа: идея и практика / отв. ред. М.М. Наринский. – М.: ИВИ РАН, 1994. – 268 с.
- История европейской интеграции (1945–1994) / под ред. А.С.Намазовой, Б.М.Эмерсона. – М., 1995. – 307 с.
- Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І.В.Яковюка. – К., 2012. – 82 с.
- Керни Р. Диалоги о Европе / Р.Керни. – М.: Весь мир, 2002 – 320 с.

Моне Ж. Реальность и политика. Мемуары / Ж.Моне [пер. с фр. В.Божовича]. – М.: Московская школа политических исследований, 2001. – 664 с.

Рада Європи: діяльність та здобутки. – К.: Право, 1998. – 87 с.

Рада Європи: навч. посібн. / О.С.Киричук, Я.Й.Малик, Я.М.Кашуба. – Львів: ПАІС: 2006. – 168 с.

Рубинский Ю.И. Европейская цивилизация между двумя тысячелетиями / Ю.И.Рубинский. – М.: ДИЕ РАН, 1999. – №58.

Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Ф.Тоді; пер. з англ. мови М.Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 142 с.

Фарнен Р.Ф. США та Європейський Союз: позитивне минуле і невизначене майбутнє / Р.Ф.Фарнен // Політична думка. – 1996. – №3-4. – С. 110-122.

Ферхофштадт Г. Сполучені штати Європи. Маніфест для нової Європи / Г.Ферхофштадт; пер. з англ. С.Кокізяка, 2007. – 65 с.

Фишер В. Европа: экономика, общество и государство. 1914–1980 / В.Фишер. [пер. с нем. Л.А.Овчинцевой; под науч. ред. Ю.А.Петрова]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 365 с.

Фишер В. Европа: экономика. Общество и государство: 1914-1980 / В.Фишер [пер. с нем.]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 368 с.

Чубарьян А.О. Европейская идея в истории. Проблемы войны и мира / А.О.Чубарьян. – М.: Международные отношения, 1987. – 352 с.

Швиммер В. Мечты о Европе. Европа с 19 века до рубежа третьего тысячелетия / В.Швиммер [пер. с нем. Л.Пантиной]. – М., 2003. – 383 с.

Яковлюк И. Европейская интеграция: проблемы теории и практики: монограф. / под ред. А.Яковлюка, А.Сковикова. – М.: Изд-во Моск. гуманит. ун-та, 2012. – 278 с.

НЕ 1.7. Теоретичні моделі європейської інтеграції

Семінарське заняття (4 год.)

Теоретичні моделі європейської інтеграції

План

1. Федералізм як теоретична модель європейської інтеграції.
2. Функціональні підходи до інтеграційних процесів.
3. Неофедералізм та неофункціоналізм, зближення протилежних підходів.
4. Комунікативна теорія, інтерговернаменталізм та інші концепції сучасних інтеграційних процесів.

5. Моделі розширення ЄС та розвиток проєктів багаторівневої інтеграції.

Самостійна робота (2 год.)

Теоретичні моделі європейської інтеграції

План

1. Культура та цінності як основа європейської ідентичності.
2. Теорія «європеїзації» (М.Шмідт, Ф.Шміттер).
3. Теорія «багаторівневого управління» або «управління через мережі» (Б.Колер-Кох, Г.Маркс).
4. Концепція «різних швидкостей» європейської інтеграції.

Тематика ІНДЗ:

1. Федералісти VS функціоналісти про об'єднання Європи: зміст дискусії та аргументи сторін.
2. Європейські цінності та європейська ідентичність, їх роль в інтеграційних процесах.
3. Європейська культура між універсалізмом та європоцентризмом.
4. Євроінтеграція та європеїзація: спільне та особливе.
5. Функціональний і неофункціональний підходи до європейської інтеграції: концептуальне розмежування.
6. Від Європи націй – до Європи регіонів.

Література

Основна

Азбука Європейської інтеграції: навч.-метод. посібн. / Фонд місцевої демократії; укл.: І.Яковлюк, Л.Трагнюк, В.Меделяєв. – Х.: «Апес+», 2006. – 165 с.

Вайденфельд В. Европа от А до Я: Справочник европейской интеграции / В.Вайденфельд. – Рига: Alberts XII, 2002. – 540 с.

Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.

Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник / уклад. А.М.Круглашов, І.Озимок, Т.С.Астапенко, В.В.Руссу. – Ч.1. – Чернівці, 2010. – 212 с.

- Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.
- Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.
- Політика європейської інтеграції: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В.Г.Воронкова; під ред. В. Г. Воронкової; М-во освіти і науки України, 2007. – 509 с.
- Шемятенков В.Г. Европейская интеграция: учебн. пособ. / В.Г.Шемятенков. – М.: Меж- дунар. отношения, 2003. – 400 с.

Додаткова

- Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения / М.Арах. – М.: Экономика, 1998. – 466 с.
- Бабынина Л.О. Гибкая интеграция в Европейском Союзе. Теория и практика применения / Л.О.Бабынина. – Москва: Издательство ЛКИ, 2012. – 304 с.
- Балладюра Е. Історія європейської інтеграції: Європа «Концентричних кіл» / Е.Балладюра // Історичний архів. Наукові студії: Зб. наук. пр. – Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 3. – С. 93-96.
- Барановский В.Г. Политическая интеграция в Западной Европе: Некоторые вопросы теории и практики / В.Г.Барановский. – М.: Наука, 1999. – 288 с.
- Грицяк І. Диференційована європейська інтеграція: аналіз концепцій, підходів та інструментів / І.Грицяк, О.Хоменко // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. – К., 2009. – Вип. 1. – С. 182-194.
- Грицяк І. Європейське управління: теоретико-методологічні засади / І.Грицяк. – К.: КІС, 2005. – 398 с.
- Грицяк І. Основні концепції диференційованої європейської інтеграції / І.Грицяк, О.Хоменко // Вісник НАДУ при Президентові України. – 2009. – №2. – С. 200-210.
- Единая Европа: идея и практика / отв. ред. М.М. Наринский. – М.: ИВИ РАН, 1994. – 268 с.
- Картунов О. Західні теорії економічної та політичної інтеграції: спроби стислого аналізу / О.Картунов, С.Лаптев // Зовнішня торгівля. – 1999. – №3-4. – С 140-143.

- Кіш Є. Пошуки теоретичних моделей європейської інтеграції / Є.Кіш // Політичний менеджмент. – 2004. – №6. – С. 103-114.
- Ковальова О.О. Неофункціоналізм проти традиційних підходів в теоріях європейської інтеграції / О.О.Ковальова // Грані. – 2003. – №1. – С. 114-117.
- Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу / В.В.Копійка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 253 с.
- Кямран М. Теоретические школы изучения европейской интеграции: причины зарождения и механизмы развития / М.Кямран // Dürçalış XXI əsr. – 2007. – №112/113. – С. 216-225.
- Миколук А.В. Концептуальний вимір теорії та підходів європейської інтеграції / А.В.Миколук // Освіта регіону. – 2009. – №2. – С. 105-110.
- Мітін М.М. Теоретичні концепції розвитку європейської інтеграції / М.М.Мітін // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. Сборник научных трудов. – 2007. – Вип 1. – С. 673-676.
- Монне Ж. Реальность и политика. Мемуары / Ж.Монне [пер. с фр. В.Божовича]. – М.: Московская школа политических исследований, 2001. – 664 с.
- Романюк Н. Класичний міжурядовий підхід: основні положення та історичний контекст / Н.Романюк // Вісник Львів. ун-ту. Сер. «Міжнародні відносини». – 2008. – Вип. 25. – С. 87-96.
- Рябінін Є. Процеси інтеграції у XX столітті: основні концепції їх вивчення / Є.Рябінін // Політичний менеджмент. – 2006. – №5. – С. 122-130.
- Сиджански Д. Федералистское будущее Европы: от Европейского сообщества до Европейского союза / Д.Сиджански. – М.: Изд-во РГГУ, 1998. – 420 с.
- Фадеева Т.М. Европейский Союз: федералистские концепции европейского строительства / Т.М.Фадеева. – М., 1996. – 75 с.
- Шеленкова Н.Б. Европейская интеграция: политика и право / Н.Б.Шеленкова. – 2-е изд. – М.: НИМП, 2008. – 461 с.
- Яковюк И. Европейская интеграция: проблемы теории и практики: монограф. / под ред. А.Яковюка, А.Сковикова. – М.: Изд-во Моск. гуманит. ун-та, 2012. – 278 с.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2

РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У ЄВРОПІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ СТ. – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТ.

НЕ 2.1. Становлення, розвиток і занепад Соціалістичної Співдружності

Лекційне заняття (3 год.)

Становлення, розвиток і занепад Соціалістичної Співдружності

План

1. Запровадження радянського військово-політичного контролю над країнами Східної Європи.
2. Режим «народної демократії»: ідеологія та практична політика.
3. Створення та діяльність РЕВ.
4. Організація Варшавського договору (ОВД), її цілі та діяльність.
5. Розпад соціалістичного табору, його наслідки та значення.

Тематика ІНДЗ:

1. Режими «народної демократії» як проміжна ланка при переході до соціалізму: особливості встановлення та засади функціонування.
2. НАТО VS ОВД: зміст та форми протистояння.
3. СРСР та угорська криза 1956 р.
4. «Празька весна» як прояв дестабілізації Соціалістичної Співдружності.

Література

Основна

Світова та європейська інтеграція: навч. посібн. / ред. Я.Й.Малик. – Львів, 2005. – 540 с.

Современные международные отношения и мировая политика / под ред. А.В.Торкунова. – М., 2004. – 989 с.

Шерьязданова К. Современные интеграционные процессы / К.Шерьязданова. – Астана: Академии государственного управления при Президенте Республики Казахстан, 2010. – 107 с.

Додаткова

Бруденер Г. НАТО и Варшавский Договор. Принципы, концепции, потенциалы / Бруденер Г. – Frankfurt a./М.: Посев, 1985. – 63 с.

Быстрова Н. СССР и формирование военно-блокового противостояния в Европе (1945-1955 гг.) / Н.Быстрова. – М.: «Гиперборея», «Кучково поле», 2007. – 592 с.

Варшавский Договор: история и современность / под общ. ред. П.Г.Лушева. – М.: Воениздат, 1990. – 255 с.

Владимиров С. Варшавский договор и НАТО: два курса, две политики / С.Владимиров, Л.Теплов. – М.: Межд. отнош., 1979. – 296 с.

Грибков А.И. Судьба Варшавского Договора: Воспоминания, документы, факты / Грибков А.И. – М.: Русская книга, 1998. – 208 с.

Ди Нольфо Э. История международных отношений, 1918-1999: В 2 т. / Э.Ди Нольфо. – Т.2. – М., 2003. – 737 с.

Кальвокоресси П. Мировая политика 1945-2000: В 2-х кн. Кн. 1 / П.Кальвокоресси [пер. с англ.]. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 624 с.

Латыш М.В. «Пражская весна» 1968 г. и реакция Кремля / М.В.Латыш. – М., 1998. – 381 с.

Лукьянов П.Г. История Организации Варшавского Договора: монограф. / П.Г.Лукьянов. – Могилев: МГУ им. А.А.Кулешова, 2006. – 128 с.

Лушев П.Г. Варшавский Договор: история и современность / П.Г.Лушев // Военная мысль. – 1990. – №5. – С. 22-24.

Мальцев В.Ф. Организация Варшавского договора: 1955-1985: документы и материалы / В.Ф.Мальцев. – М.: Изд-во полит. лит-ры, 1986 – 421 с.

Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки). – К.: Либідь, 1999. – 558 с.

Москва и восточная Европа. Становление политических режимов советского типа (1949-1953): Очерки истории / Волокитина Т.В., Мурашко Г.П., Носкова А.Ф., Покивайлова Т.А. – М.: РОССПЭН, 2002. – 686 с.

Организация Варшавского Договора: Документы и материалы, 1955-1985 / М-во иностр. дел СССР. – М.: Политиздат, 1986. – 422 с.

Советский Союз и венгерский кризис 1956 года. Документы. – М.: РОССПЭН, 1998. – 863 с.

Хаспер П. НАТО и Варшавский договор / П.Хаспер // США: экономика, политика, идеология. – 1990. – №8.

Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века. В 3 т. – Т. 1. Становление «реального социализма» (1945-1965). – М.: Наука, 2000. – 488 с.

Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века. В 3 т. – Т. 2. От стабилизации к кризису (1966-1989). – М.: Наука, 2002. – 516 с.

Шардаков В.С. Исторический опыт советского государства по достижению и поддержанию военно-стратегического паритета между СССР и США, ОВД и НАТО (1945 – 1985 гг.) / В.С.Шардаков. – М.: ГА ВС, 1992.

НЕ 2.2. Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції

Семінарське заняття (2 год.)

Проблеми та перспективи євроатлантичної інтеграції

План

1. Причини підписання Північноатлантичного договору 1949 р. та його основні положення.
2. НАТО як базовий механізм колективної безпеки в Європі: структура, збройні сили та особливості функціонування.
3. Етапи розширення НАТО та перспективи подальшої діяльності.
4. Євроатлантична інтеграція і Україна.

Тематика ІНДЗ:

1. Інституційні відмінності НАТО й Організації Варшавського договору.
2. Військова політика НАТО та європейська безпека.
3. Чи потрібно Україні йти в НАТО?
4. Трансформація організації Північноатлантичного договору як реакція на нові виклики і загрози для світової безпеки.

Література

Основна

Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: навч. посіб. / М.В.Кордон [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 172 с.

Світова та європейська інтеграція: навч. посібн. / М.О.Багмет (гол. ред. кол.). – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – 340 с.

Світова та європейська інтеграція: навч. посібн. / ред. Я.Й.Малик. – Львів, 2005. – 540 с.

Современные международные отношения и мировая политика / под ред. А.В.Торкунова. – М., 2004. – 989 с.

Шерьязданова К. Современные интеграционные процессы / К.Шерьязданова. – Астана: Академии государственного управления при Президенте Республики Казахстан, 2010. – 107 с.

Додаткова

Авраменко О.Я. Вступ до НАТО: «за» і «проти» / О.Я.Авраменко // Політика і час. – 2006. – № 1. – С. 94-96.

Актуальні проблеми інтеграції України в НАТО: громадська думка та експерти оцінки: 36. наук.-аналіт. матеріалів / за заг. ред. В.П.Горбуліна; Нац. центр з питань євроатлантичної інтеграції України. – К.: Євроатлантикінформ, 2005. – Ч. 1 – 223 с.; Ч. 2 – 207 с.

Актуальные проблемы Европы: Сб. науч. тр. № 4: НАТО: проблемы и перспективы трансформации / редкол.: Т.Г.Пархалина (гл. ред.) и др.; РАН Ин-т науч. информации по обществ. наукам. – М., 2004. – 188 с.

Баймуратов М.О. Роль НАТО в становленні нової системи Європейської безпеки / М.О.Баймуратов, О.А.Делійський // Вісник Одеського університету внутрішніх справ. – 1999. – №2. – С. 99-105.

Батюк В.И. Трансформация вооруженных сил НАТО и Россия: вызовы и перспективы / В.Батюк // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2006. – №5. – С. 51-68.

Библер А. НАТО и транснациональный терроризм / А.Библер // МЭМО. – 2006. – № 10. – С. 48-57.

Бжезінський З. План для Європи: як розширити НАТО / З.Бжезінський // Політика і час. – 1995. – №5. – С. 21-30.

Бодрук О. Європейські прагнення й американські можливості: вплив взаємовідносин США та їх європейських партнерів на подальшу долю НАТО // Політика і час. – 2004. – №3. – С. 69-76.; №4. – С. 12-20.

Бодрук О. НАТО після подій 11 вересня 2001 року / О.Бодрук // Економічний часопис. – 2002. – №7-8. – С. 32-33.

Брежнєва Т.В. Перспективи поглиблення особливого партнерства України з НАТО / Т.Брежнєва // Стратегічні пріоритети. – 2009. – №4. – С. 183-190.

Быстрова Н. СССР и формирование военно-блокового противостояния в Европе (1945-1955 гг.) / Н.Быстрова. – М.: «Гиперборея», «Кучково поле», 2007. – 592 с.

Верховна Рада України. Комітет з питань Європейської інтеграції. «Про взаємовідносини та співробітництво України з НАТО»: Парламентські слухання / О.О.Зарубінський, І.І.Мисик, С.О.Дворник [та ін.]. – К., 2003. – 286 с.

Вибрані основоположні документи НАТО та Україна – НАТО. – К.: Інсайт-плюс, 2006. – 95 с.

Владимиров С. Варшавский договор и НАТО: два курса, две политики / С.Владимиров, Л.Теплов. – М.: Межд. отнош., 1979. – 296 с.

Вонсович О. Трансформация европейских структур безопасности / О.Вонсович // *Політика і час*. – 2007. – №2. – С. 43-44.

Гавел В. НАТО, Европа и безопасность демократии / В.Гавел // *Восточная Европа в современной геополитике: сб. обзоров и реф.* / РАН, ИНИОН, Центр науч.-информ. исслед. глоб. и регион. проблем; редкол.: Ю.И. Грицкий [и др.]. – М.: ИНИОН РАН, 2008. – С. 24–30.

Гайдуков Л. Альянс без погонів / Л.Гайдуков, С.Терешко // *Політика і час*. – 2006. – №6. – С. 3-13.

Гайдуков Л. НАТО в українському політикумі / Л.Гайдуков, М.Хоменко // *Університет*. – 2007. – №1. – С. 15-22.

Гальчинський А. Україна – на перехресті геополітичних інтересів / А.Гальчинський. – К.: Знання України, 2007. – 180 с.

Горбулін В. Стратегія взаємовідносин України з НАТО: ретроспективний огляд / В.Горбулін // *Україна-НАТО*. – 2004. – №1. – С. 4-16.

Гречанінов В. Європа та нові виклики безпеки / В.Гречанінов // *Політика і час: суспільно-політичний журнал*. – 2007. – №6. – С. 20-23.

Грубов В. Європейська безпека на платформі НАТО: принципи та вимоги / В.Грубов // *Віче*. – 2003. – №1. – С. 38-44.

Гудби Дж. Стратегия стабильного мира: На встречу Евро-Атлантическому сообществу безопасности / Дж.Гудби, П.Бувальда, Д.Тренин. – М.: Международные отношения, 2003. – 207 с.

Даальдер И.Х. Развод или новое начало: трансатлантические отношения на переломном пункте / И.Х.Даальдер, Д.М.Линдсэй // *International Politik*. – 2003. – №3. – С. 14-29.

Девіс Ж. НАТО після 11 вересня: американський погляд [Електронний ресурс] / Ж.Девіс. – Режим доступу: <http://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/NATO-US-Perspective-9-11/UK/index.htm>.

Деменко О. Військові аспекти євроатлантичної інтеграції України / О.Деменко // *Людина і політика*. – 2004. – №4. – С. 122-133.

Демократичний контроль над системою національної безпеки та збройними силами: поширення цінностей НАТО в євроатлантичному просторі / за ред. О.М.Гончаренко – Сімферополь: Доля, 2003. – 320 с.

Ди Нольфо Э. История международных отношений, 1918-1999: В 2 т. / Э.Ди Нольфо. – Т.2. – М., 2003. – 737 с.

Есин В. Проблема ПРО в глобальной политике / В.Есин // *Международные процессы*. – 2009. – Т. 7, №2. – С. 18-30.

Євроатлантична інтеграція України: військово-політичні аспекти: монограф. / під ред. акад НАНУ В.П.Горбуліна. – Дніпропетровськ: Пороги, 2003. – 160 с.

Иванов П. Трансформация НАТО: век нынешний и века минувший / П.Иванов // *МЭМО*. – 2003. – №1. – С. 15-26.

Каспрук В. НАТО: контекст нового клімату світової безпеки / В.Каспрук // *Сучасність*. – 2004. – №5. – С. 77-89.

Качанова Т. Невоенная проблематика: в деятельности НАТО / Т.Качанова // *МЭМО*. – 1998. – №3. – С. 129-132.

Крапивін О.В. Євроатлантична інтеграція України. Навчальний посібник для студентів спеціальностей «історія», «політологія», «журналістика» та «міжнародні відносини» / О.В.Крапивін, І.Я.Тодоров. – Донецьк, Донецький національний університет, 2007. – 328 с.

Кудрявцев В.Б. Военная политика НАТО и европейская безопасность / В.Б.Кудрявцев // *США. Экономика, политика, идеология*. – 1991. – №6. – С. 12-19.

Леонов В.В. Трансформация організації Північноатлантичного договору – вимога часу / В.В.Леонов // *Стратегічна панорама*. – 2004. – №1. – С. 36-43.

Малик Я.Й. Організація північноатлантичного договору: зміст і характер діяльності / Я.Й.Малик, Ю.М.Мороз. – Львів: ПАІС, 2006. – 92 с.

Манькин А. Солидарность добровольная и вынужденная в исторической ретроспективе НАТО / А.Манькин, А.Пильно // *Международные процессы*. – 2005. – Т. 3, №2. – С. 100-111.

Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки). – К.: Либідь, 1999. – 558 с.

НАТО. Довідник. – Брюссель: НАТО, 2006. – 384 с.

Основні передумови та модель набуття Україною членства НАТО: ряд статей // *Економічний часопис*. – 2002. – №7-8. – С. 17-54.

Палій О. Європейська система безпеки не буває без НАТО / О.Палій // *Політика і час*. – 2007. – №2. – С. 37-39.

Палій О. Навіщо Україні НАТО? / О. Палій. – К.: Дніпро, 2006. – 144 с.

Північноатлантичний альянс: історія, функції, структура, відносини з Україною: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. та слух. магістр. підгот. за напрямом «Державне управління» / кол. авт.; за заг. ред. проф. Д.І.Дзвінчука. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. – 604 с.

Північноатлантичний договір. Вашингтон, округ Колумбія, 4 квітня 1949 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukraine-nato.gov.ua/nato/ua/publication/print/2676.htm>

Поліщук О. На євроатлантичному просторі безпеки / О.Поліщук // Політика і час. – 2006. – №10. – С. 22-25.

Рюле М. НАТО через десять років: засвоюємо уроки [Електронний ресурс] / М.Рюле. – Режим доступу: <http://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/10-years-sept-11/UK/index.htm>.

Семків О. Цільовий план Україна-НАТО в дії / О. Семків // Україна-НАТО. – 2004. – №1. – С. 60-74.

Соскін О. Хибні стереотипи щодо НАТО – перепона на шляху євроатлантичного розвитку України / О.Соскін // Освіта та управління. – 2008. – Т.11, № 1. – С. 86-91.

Стратегічна Концепція НАТО та нове бачення політики партнерства Альянсу для України та євроатлантичної безпекової солідарності / упоряд. О.В.Коломісць. – 2012. – 91 с.

Стратегічна концепція оборони та безпеки членів Організації Північно-атлантичного договору. Прийнята главами держав та урядів в Лісабоні. Активне залучення, сучасна оборона. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukraine-nato.gov.ua/nato/ua/819.htm>.

Тодоров І.Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти: монограф. / І.Я.Тодоров. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 268 с.

Троицкий М.А. Трансатлантический союз, 1991-2004: модернизация системы американо-европейского партнерства после распада биполярности / М.А.Троицкий. – М.: Науч.-образовательный форум по международным отношениям, 2004. – 252 с.

Україна – НАТО: від знайомства до повноцінного членства // укл. М.В.Павлюк. – Чернівці, 2008. – 28 с.

Федуняк С.Г. Діяльність НАТО в галузі безпеки в регіоні нових незалежних держав після 11 вересня 2001 року / С.Г.Федуняк // Вісник Львівського університету. Сер. «Міжнародні відносини». – 2004. – Вип. 12. – С. 90-96.

Федуняк С.Г. Європейські виміри безпеки на пострадянському просторі. Формування інтегрованої системи безпеки Заходу і Нових незалежних держав / С.Г.Федуняк. – Чернівці: Рута, 2005. – 336 с.

Федуняк С.Г. Розширення НАТО і країни Центральної Європи / С.Г.Федуняк // Питання історії нового та новітнього часу: Зб. наук. ст. – Вип. 7. – Чернівці: Рута, 2000. – С. 185-192.

Хандогій В. Десять років особливого партнерства України з НАТО: мовою фактів / В.Хандогій // Політика і час. – 2007. – №7. – С. 14-18.

Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-атлантичного договору // Голос України. – 11 липня 1997 р. – №127 (1627).

Хаспер П. НАТО и Варшавский договор / П.Хаспер // США: экономика, политика, идеология. – 1990. – №8.

Храбан І. США, НАТО і безпека Європи / І.Храбан // Політика і час. – 2006. – №7. – С. 35-40.

Храбан І.А. Система європейської безпеки і напрями воєннополітичної інтеграції України до її структур / Храбан І.А. – К.: Варта, 2005. – 544 с.
Шлях до НАТО: вимір безпеки. Лідери думок про євроатлантичну інтеграцію України / В.В.Бадрак, С.Г.Згурець, М.М.Самусь, О.О.Набоченко. – К.: 2006. – 222 с.

НЕ 2.3. Поступ європейської інтеграції від Паризького договору до Лісабону

Лекційне заняття (6 год.)

Поступ європейської інтеграції від Паризького договору до Лісабону

План

1. Інтеграційні ініціативи 1940-х – початку 1950-х рр.
2. План Р.Шумана та його втілення у життя. Утворення Європейського Співтовариства вугілля та сталі.
3. Мета та завдання діяльності Євратому.
4. ЄЕС, етапи формування Спільного ринку.
5. Європейський інтеграційний процес від Єдиного європейського акту до Маастрихту.
6. Розвиток Європейського Союзу наприкінці ХХ – на поч. ХХІ ст. Амстердамський, Ніццький та Лісабонський договори.

Семінарське заняття (4 год.)

Інституційний розвиток європейських співтовариств

План

1. Особливості політичної системи Європейського Союзу.
2. Структура, повноваження та процедура формування Європейського парламенту.
3. Структура повноваження та принципи формування Ради Європейського Союзу.
4. Структура повноваження та принципи формування Європейської Комісії.

5. Судова система Європейської Спільноти.
6. Принципи та процедури ухвалення політичних рішень.

Самостійна робота (5 год.)

Правова система ЄС

1. Історія розвитку європейської правової системи.
2. Систематизація права ЄС. Поняття джерел права Європейського Союзу.
3. Компетенція Європейського Союзу.
4. Особливості правового статусу особи в ЄС.
5. Принципи права Європейського Союзу.
6. Міжнародні правові відносини ЄС.

Тематика ІНДЗ:

1. Жан Моне – «батько» об'єднаної Європи.
2. Принципи управління та прийняття рішень в Європейських спільнотах.
3. Розвиток принципу субсидіарності в рамках ЄС.
4. Єдиний європейський акт та поглиблення політичної інтеграції в Європі.
5. Амстердамський та Ніщський договори про реформування інституцій ЄС.
6. Конституція Європейського Союзу і причини її неприйняття.
7. Лісабонська угода 2007 р. та інституційні зміни в ЄС.

Література

Основна

Азбука Європейської інтеграції: навч.-метод. посібн. / Фонд місцевої демократії; укл.: І.Яковюк, Л.Трагнюк, В.Меделяєв. – Х.: «Апес+», 2006. – 165 с.

Вайденфельд В. Европа от А до Я: Справочник европейской интеграции / В.Вайденфельд. – Рига: Alberts XII, 2002. – 540 с.

Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посіб. / І.А.Грицяк. – К.: «К.І.С.», 2006. – 300 с.

Грицяк І.А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підручник / І.А.Грицяк, В.В.Говоруха, В.Ю.Стрельцов; за заг. ред.: М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка, В.Стрельцова. – Х.: ХарРІ НАДУ, 2009. – 619 с.

Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.

Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник / уклад. А.М.Круглашов, І.Озимок, Т.С.Астапенко, В.В.Руссу. – Ч.1. – Чернівці, 2010. – 212 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.

Політика європейської інтеграції: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В.Г.Воронкова; під ред. В. Г. Воронкової; М-во освіти і науки України, 2007. – 509 с.

Шемятенков В.Г. Европейская интеграция: учебн. пособ. / В.Г.Шемятенков. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 400 с.

Додаткова

Андреева Т.Н. Англо-французское сотрудничество в политических интеграционных процессах Западной Европы. 1980-1990 / Т.Н.Андреева. – М.: Компания Спутник +, 2005. – 186 с.

Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения / М.Арах. – М.: Экономика, 1998. – 466 с.

Бабынина Л.О. Гибкая интеграция в Европейском Союзе. Теория и практика применения / Л.О.Бабынина. – Москва: Издательство ЛКИ, 2012. – 304 с.

Бобин М. Европейский интеграционный процесс: правовые аспекты деятельности Европейского Союза и Совета Европы. Роль высших судебных учреждений / М.Бобин // Правозащитник. – 1998. – № 3. – С. 66-98.

Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А.Борко. – М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2003. – 464 с.

Буторина О.В. Трудный путь к единой европейской валюте / О.В.Буторина // МЭМО. – 1998. – №1. – С. 94-104.

Валиуллин Х. Валютный рубикон европейской интеграции / Х.Валиуллин // Мировая экономика и международные отношения. – 1999. – № 11. – С. 28-34.

Гердеген М. Європейське право / М.Гердеген; [пер. з нім. Н.Саповська]. – 9-те вид., перероб. і доп. – К.: К.І.С., 2008. – 523 с.

Горниг Г. Право Европейского Союза / Г.Горниг, О.Витвицкая. – С-Пб: Питер, 2005. – 256 с.

Грицяк І. Європейське управління: теоретико-методологічні засади / І.Грицяк. – К.: КІС, 2005. – 398 с.

Громогласова Е.С. Теория и практика политического управления в Европейском Союзе / Е.С.Громогласова. – М.: ИМЭМО РАН, 2009. – 116 с.

Дайнен Д. Дедалі міцніший союз: Курс європейської інтеграції / Д.Дайнен; пер. М.Марченко,. – К.: Вид-во «К.І.С.», 2006. – 692 с.

Дегтерева Е. Лоббизм в процессе принятия решений ЕС: нормы регулирования, механизмы, модели / Е.Дегтерева // МЭМО. – 2008. – №4. – С. 42-49.

Европа: вчера, сегодня, завтра / отв. ред. Н.П.Шмелев. – М.: Экономика, 2002. – 824 с.

Европейский Союз на пороге XXI века: выбор стратегии развития / под ред. Ю.А.Борко, О.В.Буториной. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 472 с.

Европейский Союз: основополагающие акты в редакции Лиссабонского договора с комментариями / отв. ред. С.Ю.Кашкин; пер. А.О.Четвериков. – М.: ИНФРА. – М., 2008. – 696 с.

Європа майбутнього. Європейський Союз перед наступним розширенням. – Мюнхен, 2005. – 296 с.

Європа майбутнього: Європейський Союз перед наступним розширенням / М.Беме, А.Фукс, Ш.Раппенглюк, С.Штох; Матеріали дослідницької групи «Молодь і Європа». – Мюнхен, 2005. – 296 с.

Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко, М.А.Миронова. – К.: Знання, 2010. – 94 с.

Європейський Союз після Лісабонської угоди / О.Ф.Деменко // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2010. – Вип. 19. – С. 395-402.

Європейський Союз: консолідовані договори / В.Муравйов (наук. ред.). – К.: Port-Royal, 1999. – 206 с.

Європейський Союз: навч. посібн. / Малик Я.Й., Киричук О.С., Залуцький І.Р. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2006 – 108 с.

Єделєв Р.С. Принципи ефективного врядування в ЄС / Р.С.Єделєв // Теорія та практика державного управління. – Х., 2010. – Вип. 2. – С. 477-482.

История европейской интеграции (1945–1994) / под ред. А.С.Намазовой, Б.М.Эмерсона. – М., 1995. – 307 с.

Казімір Р. Історія Європейської Інтеграції. Від декларації Шумана до розширення на Схід [Електронний ресурс] / Р.Казімір. – Режим доступу: <http://youth.crimeastar.net/europe/html/history/index5.html>.

Кернз У. Вступ до права Європейського Союзу: навч. посібн. / У.Кернз [пер. з англ. В.С.Ісакович]. – К.: Знання, 2002. – 381 с.

Конституційні акти Європейського Союзу. – Київ: Юстініан, 2005. – 511 с.

Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу / В.В.Копійка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 253 с.

Курціо А.К. Координати для Європейської конституції / А.К.Курціо // Диалог. – 2004. – 30 марта

Лісабонський Договір: аналіз впливу на відносини між ЄС та Україною у міжнародній, безпековій та оборонній політиці / упорядн.: О.В.Коломієць, М.Ю.Золкіна, Д.В.Головнєв. – К., 2011. – 90 с.

Луканин Д.В. Амстердамський договір: новий етап інституціональної реформи ЕС / Д.В. Луканин // Поліс. – 2000. – №5. – С. 178-185.

Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н.Мусис [пер. з англ.]. – К.: К.І.С., 2005. – 480 с.

Освітній пакет з актуальних питань європейської інтеграції: навч. зб. / Сіверський інститут регіональних досліджень; Упоряд.: В.М.Бойко, Н.В.Коваленко, Л.А.Чабак. – Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2010. – 156 с.

Перга Т. Лісабонський і Гетеборзький шляхи / Т.Перга // Політика і час. – 2006. – №3. – С. 26-32.

Петров Р. Поняття «acquis communautaire» у праві Європейського Союзу / Р.Петров // Право України. – 2003. – № 9. – С. 143-147.

Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції / В.Посельський. – К.: Смолоскип, 2002. – 168 с.

Право Європейського Союзу. Особлива частина. З урахуванням положень Лісабонського договору: навч. посіб. / М.Р.Аракелян, О.К.Вишняков. – К.: Істина. – 2010. – 528 с.

Публічна політика Європейського Союзу: перспективи та шляхи запровадження в Україні / Молодіж. дебат. центр. – Донецьк, 2006. – 88 с.

Свобода П. Вступ до європейського права / П.Свобода [пер. з чеської]. – К.: К.І.С., 2006. – 280 с.

Сиджански Д. Федералистское будущее Европы: от Европейского сообщества до Европейского союза / Д.Сиджански. – М.: Изд-во РГГУ, 1998. – 420 с.

Сокур С. Інституціональні зміни в ЄС після прийняття Лісабонського договору / С.Сокур // Віче. – 2010. – №12. – С. 23-25.

Тауш А. Европейский Союз: «град на холме» и Лиссабонская стратегия / А.Тауш // МЭМО. – 2007. – №3. – С. 65-72.

Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Ф.Тоді; пер. з англ. мови М.Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 142 с.

Тюшка А. Договір про конституцію для Європи: генезис, юридична природа, політична цінність / А.Тюшка. – К.: К.І.С., 2007. – 228 с.

Фишер В. Европа: экономика, общество и государство. 1914–1980 / В.Фишер [пер. с нем. Л.А.Овчинцевой; под науч. ред. Ю.А.Петрова]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 365 с.

Хохлов И. Субсидарность как принцип и механизм политики Евросоюза / И.Хохлов // МЭМО. – 2004. – №5. – С. 95-101.

Шеленкова Н.Б. Европейская интеграция: политика и право / Н.Б.Шеленкова. – 2-е изд. – М.: НИМП, 2008. – 461 с.

Шпакович О. Особливості законотворчого процесу в Європейському Союзі / О.Шпакович // Юридична Україна. – 2006. – №11. – С. 87-90.

Шпакович О. Законотворчий процес у Європейському Союзі / О.Шпакович // Віче. – 2005. – №1. – С. 27-31.

Шульга М. Принципи та аспекти європейської інтеграції / М.Шульга // Освіта регіону. – 2011. – № 1. – С. 15-21.

Яковюк И. Европейская интеграция: проблемы теории и практики: монограф. / под ред. А.Яковюка, А.Сковикова. – М.: Изд-во Моск. гуманит. ун-та, 2012. – 278 с.

НЕ 2.4. Зовнішня політика Європейського Союзу

Лекційне заняття (3 год.)

Пріоритети зовнішньої політики ЄС

План

1. Причини формування СЗПБ ЄС, її подальша еволюція.
2. Взаємини ЄС із США та Японією.
3. ЄС та країни «третього світу».
4. Східноєвропейська політика ЄС. Політика та інструментарій нового сусідства. Східне партнерство, оцінка їх ефективності.

Семінарське заняття (2 год.) Розширення Європейського Союзу

План

1. Хвилі розширення європейської спільноти та їх особливості.
2. Вимоги до членства в ЄС та прийняття Копенгагенських критеріїв.
3. Проблеми та перспективи подальшого розширення ЄС на схід.

Самостійна робота (4 год.) Субрегіональна інтеграція в Європі

План

1. Вишеградська група.
2. Чорноморське економічне співробітництво.
3. Середньоевропейська угода про вільну торгівлю (CEFTA).
4. Центральноевропейська ініціатива.

Тематика ІНДЗ:

1. Хвилі розширення європейської спільноти: спільне й відмінне.
2. Східне партнерство як інструмент спільної зовнішньої політики ЄС.
3. «Вишеградська четвірка» як приклад субрегіональної інтеграції в Європі.
4. Проблеми та перспективи формування спільних збройних сил Європейського Союзу.
5. Візова політика країн ЄС та Шенгенська зона.

Література

Основна

Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посіб. / І.А.Грицяк. – К.: «К.І.С.», 2006. – 300 с.

Грицяк І.А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підручник / І.А.Грицяк, В.В.Говоруха, В.Ю.Стрельцов; за заг. ред.: М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка, В. Стрельцова. – Х.: ХарПІ НАДУ, 2009. – 619 с.

Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Кієво-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.

Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник / уклад. А.М.Круглашов, І.Озимок, Т.С.Астапенко, В.В.Руссу. – Ч.1. – Чернівці, 2010. – 212 с.

Калитчак Р.Г. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах / Р.Г.Калитчак. – К., 2007. – 303 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.

Політика європейської інтеграції: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В.Г.Воронкова; під ред. В. Г. Воронкової; М-во освіти і науки України, 2007. – 509 с.

Шемятенков В.Г. Европейская интеграция: учебн. пособ. / В.Г.Шемятенков. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 400 с.

Додаткова

Адарчев О.В. Западноевропейский союз в системе европейской безопасности / О.В.Адарчев. – М.: Изд-во Акад. ГШ ВС РФ, 1998. – 99 с.

Бабынина Л.О. Гибкая интеграция в Европейском Союзе. Теория и практика применения / Л.О.Бабынина. – Москва: Издательство ЛКИ, 2012. – 304 с.

Білорус О. Глобальні стратегії Євросоюзу: монографія / О.Білоус, Ю.Мацейко, І.Вітер; за наук. ред. О.Г.Білоруса. – К.: КНЕУ, 2009. – 528 с.

Бойков П.В. Развитие отношений Евросоюза и СНГ / П.В.Бойков; науч. ред. Володько В.Ф. – Минск: Право и экономика, 2008. – 193 с.

Борко Ю.А. Отношения России с Европейским Союзом и их перспективы / Ю.А.Борко. – М.: МГИМО/Институт европейского права, 2000. – 75 с.

Бочаров С.В. Передумови п'ятої хвилі розширення Європейського Союзу / С.В.Бочаров // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – 2010. – №2. – С. 91-98

Вишеградская Европа: откуда и куда? Два десятилетия по пути реформ в Венгрии, Польше, Словакии и Чехии / под ред. Л.Н.Шишлиной. – М.: Весь мир, 2010.

Восточное партнерство: проблемы и перспективы / под науч. ред. Е.Коростелевой. – Минск: ГИУСТ БГУ, 2011. – 278 с.

Ганчев П. Европейский союз и Россия / П.Ганчев // МЭМО. – 2006. – №1. – С. 112-114.

Голдун О.С. Генеза становлення та формування Східної політики ЄС / О.Голдун // Стратегічна панорама. – 2009. – №4. – С. 72-78.

Дайнен Д. Дедалі міцніший союз: Курс європейської інтеграції / Д.Дайнен; пер. М.Марченко,. – К.: Вид-во «К.І.С.», 2006. – 692 с.

Данилов Д.А. Западная Европа на постмаастрихтском этапе: развитие интеграции в сфере безопасности / Д.А.Данилов. – М.: Российская академия наук, Институт Европы, 1994. – 68 с.

Денджерфілд М. Європейський Союз і посткомуністична Європа: один підхід чи кілька? / М.Денджерфілд // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2008. – №1. – С. 119-139.

Європа в меняющемся мире: международные связи Европейского Сообщества / отв. ред. Ю.А.Борко. – М.: «Право», 1995. – 55 с.

Європеизация и разрешение конфликтов: конкретные исследования европейской периферии / Б.Коппитерс, М.Эмерсон, М.Хейссен, Т.Ковзиридзе, Г.Нутчева, Н.Точи, М.Валь [пер. с англ.]. – М.: «Весь мир», 2005. – 312 с.

Європа майбутнього: Європейський Союз перед наступним розширенням / М.Беме, А.Фукс, Ш.Раппенглюк, С.Штох; Матеріали дослідницької групи «Молодь і Європа». – Мюнхен, 2005. – 296 с.

Європейська політика сусідства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/what_eu_neighbourhood_policy_eastern_partnership/index_uk.htm.

Журкин В.В. Европейский Союз: внешняя политика, безопасность, оборона / В.В.Жиркин. – М.: Российская академия наук, Институт Европы, 1998. – 64 с.

Иноземцев В.Л. США и ЕС в новом столетии: союзники или соперники? / В.Иноземцев // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2002. – №9. – С. 3-18.

История европейской интеграции (1945–1994) / под ред. А.С.Намазовой, Б.М.Эмерсона. – М., 1995. – 307 с.

Інструмент європейського сусідства і партнерства – нові можливості для України / під ред. Н.Андрусевич. – Львів, 2008. – 160 с.

Кирпушко Я.В. Європейський інструмент сусідства і партнерства / Я.Кирпушко, В.Бурада, Ю.Андрієш. – Чернівці: Букрек, 2010. – 44 с.

Кіш Є. Геополітичні наслідки інтеграції країн Центральної Європи в Європейський Союз / Є.Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. – 2005. – Вип. 12. – С. 18-24.

- Кіш Є. Міжнародна регіональна інтеграція країн Центральної Європи в форматі Вишеградської четвірки після вступу до Європейського Союзу / Є.Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. – 2006. – Вип. 16. – С. 120-130.
- Кіш Є. Питання безпеки на нових східних кордонах ЄС / Є.Кіш // Стратегічна панорама. – 2004. – №1. – С. 44-50.
- Кіш Є. Феномен Вишеграду / Є.Кіш // Політика і час. – 2006. – №4. – С. 16-25.
- Ковальова О. Громадська думка на Заході та Сході Європи щодо розширення Євросоюзу / О.Ковальова // Трибуна. – 2003. – №9-10. – С. 38-39.
- Ковальова О. Спільна зовнішня політика та політика безпеки Європейського союзу: до і після розширення / О.Ковальова // Стратегічна панорама. – 2004. – №2. – С. 45-47.
- Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу / В.В.Копійка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 253 с.
- Критерії членства в СОТ, Європейському Союзі та НАТО: Інтеграційні перспективи України / ред. та упоряд. І. І. Жовква ; ІСАС. – К., 2004. – 88 с.
- Кузьмичева Л. «Внешнее измерение» сотрудничества ЕС по вопросам безопасности и обороны / Л.Кузьмичева // МЭМО. – 2006. – №8. – С. 42-46.
- Лакішик Д. США і Європа: проблеми, суперечності, перспективи / Д.Лакішик // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2006. – Вип. 59, Ч.2. – С. 83-89.
- Лозовицький О. США – Франція – Європа: стратегічне партнерство і конкурентна боротьба в контексті системних суперечностей атлантизму / О.Лозовицький // Людина і політика. – 2003. – №3. – С. 20-29.
- Лендшел М. Вплив процесів європеїзації на вдосконалення стандартів і практики управління у регіоні Центральної Європи / М.Лендшел // Стратегічні пріоритети. – 2012. – №1. – С. 37-42.
- Максименко І. Особливості формування стратегії «східного» розширення Євросоюзу / І. Максименко // Політика і час. – 2003. – №3. – С. 14-22.
- Малышева Д. «Южный» и «восточный» фланги европейской политики / Д.Малышева // МЭМО. – 2009. – № 9. – С. 40-48.
- Манжола В.А. ЄС у міжнародних відносинах. Курс лекцій / В.А.Манжола, В.В.Копійка. – К., 1998. – 100 с.
- Михеев В.С. США, Франция и европейская безопасность (1958–1992) / В.С.Михеев. – М.: Наука, 1993. – 192 с.

- Муравйов В.І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і практика) / В.І.Муравйов. – К.: Академ-Прес, 2002. – 426 с.
- Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н.Мусис [пер. з англ.]. – К.: К.І.С., 2005. – 480 с.
- Общественные трансформации в странах Центральной и Юго-Восточной Европы (90-е годы XX ст. – начало XXI столетия). – М., 2008. – 352 с.
- Орлик И. Центрально-Восточная Европа: от СЭВ до Евросоюза [Електронний ресурс] / И.Орлик. – Режим доступа: http://www.perspektivy.info/oikumena/europe/centralno-vostochnaja_jevrope_ot_sev_do_jevrosojuza_2010-07-12.htm.
- Пашко Л. Розширення Європейського Союзу або адаптація політики Європейського співробітництва до реального розвитку країн – кандидатів / Л.Пашко // Вісн. УАДУ при Президентів України. – 2002. – №4. – С. 333-339.
- Приходько О. Какая Европа нужна США? / О.Приходько // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2006. – №2. – С. 45-68.
- Расширение Европейского Союза и Россия / под ред. О.В.Буториной (отв. ред.), Ю.А.Борко. – М.: Деловая лит., 2006. – 567 с.
- Садовская А.Н. Политика Европейского Союза в отношении развивающихся государств в 1990-2000-е годы / А.Н.Садовская. – Минск: Право и экономика, 2010. – 176 с.
- Семенюк О. ЄС 15+10: Нові безпекові виклики чи перспективи? / О.Семенюк // Політика і час. – 2006. – №11. – С. 24-27.
- Сидоров А. Евросоюз на пути к совместной оборонной политике / А.Сидоров // МЭМО. – 2010. – №12. – С. 99-110.
- Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский Союз / ред. Н.В. Куликова. – М.: Наука, 2002. – 206 с.
- Стрельчук Н. «Регіональні проекти» у Центральній та Південно-Східній Європі: досвід країн Вишеграду для Західних Балкан // Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. – Т. IX. – Чернівці: Букрек, 2010. – С. 552-566.
- Східне партнерство ЄС: додаткові можливості для євроінтеграції України / І.Ф.Газизуллін; за ред. В.Мартинюка; Укр. незалежн. центр. політ. дослідж. К.: Агентство «Україна», 2009. – 84 с.
- Тиммерманн Х. Будущее европейско-российских отношений / Х.Тиммерманн // Полития. – 2004. – №3. – С. 109-129.
- Тимченко О. Напередодні: Проблеми та перспективи розширення Європейського Союзу / О.Тимченко // Віче. – 2004. – №3. – С. 54-60.

Тэвдей-Бурмули А.И. Расширение ЕС и эволюция политической ситуации в Европе / А.И.Тэвдой-Бурмули // МЭМО. – 2005. – №10. – С. 33-45.

Усенко О.О. Моделі інтеграційної взаємодії Європейського Союзу з третіми країнами / О.О.Усенко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2006. – №6. – С. 63-69

Фомін С. Європейський дім: труднощі розширення / С.Фомін // Політика і час. – 2006. – № 7. – С. 21-26.

Храбан І.А. Система європейської безпеки і напрями воєнно-політичної інтеграції України до її структур / І.А.Храбан. – К.: Варта, 2005. – 544 с. Центральноевропейские страны на рубеже XX-XXI вв. Аспекты общественно-политического развития: историко-политологический справочник / отв. сост. Ю.С.Новопашин. – М.: Новый хронограф, 2003. – 256 с.

Шерр Д. Шенгенська угода, розширення ЄС та європейська безпека / Д.Шерр // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 9.

Юрійчук Ю.А. Політика Європейського Союзу щодо країн Центральної та Східної Європи / Ю.А.Юрійчук // Європа: ідеї та процеси. – Чернівці: Прут, 1998. – С. 162-169.

Юрчук О. Європеїзація та політика розширення Європейського Союзу на Схід у контексті демократичної консолідації [Електронний ресурс] / О.Юрчук / Європейські студії і право. – Режим доступу: [http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/ esp/2011_1/txts/Winners/Yurchuk.pdf](http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/esp/2011_1/txts/Winners/Yurchuk.pdf).

Яровий В. Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн XX століття / В.Яровий. – К.: Генеза, 2005. – 816 с.

НЕ 2.5. Україна на шляху до європейської інтеграції

Лекційне заняття (4 год.)

Місце Європи в українській суспільно-політичній думці

План

1. Європа та українська національна ідея.
2. Проекти самостійної України: європейський фактор.
3. Європейський вибір України та його обумовленість.
4. Європейська ідея в сучасній Україні.
5. Громадська думка про європейську інтеграцію країни.

Семінарське заняття (4 год.) Україна на шляху європейської інтеграції

План

1. Цілі та завдання євроінтеграційного курсу України.
2. Нормативно-правові засади політики європейської інтеграції.
3. План дій Україна – ЄС.
4. Українська політична наука про європейську інтеграцію та місце в ній України.
5. Еволюція позиції громадян та політичних еліт України щодо євроінтеграції.

Тематика ІНДЗ:

1. Європейський чи Митний союз: аргументи за і проти.
2. Стан торговельно-економічних відносин України з державами ЄС.
3. Питання європейської інтеграції у програмах українських політичних партій.
4. Підтримка громадянами України курсу на європейську інтеграцію: регіональні особливості.

Література

Основна

Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.

Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: навч. посіб. / М.В.Кордон [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 172 с.

Політика європейської інтеграції: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В.Г.Воронкова; під ред. В.Г.Воронкової; М-во освіти і науки України, 2007. – 509 с.

Додаткова

Актуальні проблеми реалізації Україною стратегічного курсу на європейську і євроатлантичну інтеграцію: громадська думка та експертні оцінки. – К.: Євроатлантик-інформ, 2005. – 254 с.

Андрійчук О. Україна – Європа: тести на сумісність / О.Андрійчук; авт. передм.: П.Вознюк. – К.: Смолоскип, 2007. – 373 с.

Артьомов І.В. Проблеми і перспективи входження України в Європейський Союз: навч. посібн. / І.В.Артьомов. – Ужгород: Ліра, 2007. – 384 с.

Бояр А.О. Торговельно-економічні відносини між Україною та ЄС: регулювання зовнішньої торгівлі та конкуренції в умовах єдиного ринку ЄС: підручник / А.О.Бояр; за заг. ред.: М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенко, В.Стрельцова. – К.: НАДУ, 2008. – 382 с.

Будкін В. В умовах «ширшої Європи». Україна – ЄС: складні підсумки і можливі перспективи / В.Будкін // Політика і час. – 2004. – №1. – С. 7-16.

Бурдяк В.І. Успіхи та поразки України на шляху до Євросоюзу / В.І.Бурдяк // Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2011. – Вип. 5-6. – С. 14-22.

Василенко С.Д. Україна: геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі. Монографія / С.Д.Василенко. – Одеса: ОДМА, 2000. – 208 с.

Веселовський А. «Східне партнерство» як новий елемент у відносинах України та Європейського Союзу [Електронний ресурс] / А.Веселовський // Міжнародний огляд. – 2009. – №2(10). – Режим доступу: <http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua/data/upload/publication/eu/ua/3455/2/reviewperelytsia2009ua.doc>

Виконання плану дій Україна – ЄС: громадянський моніторинг // Політика і час. – 2007. – №4. – С. 10-14.

Гаєвський Б. Українська політологія. Концептуальні засади / Б.Гаєвський. – К., 1994. – 144 с.

Гнатюк М.М. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України: навч. посіб. / М.М.Гнатюк, Я.Й.Малик, Л.Л.Прокопенко; за заг. ред.: М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка, В.Стрельцова. – К.: Міленіум, 2009. – 780 с.

Горенко О.М. Соціально-політичний вимір європейської інтеграції та Україна: Історичні зошити / О.М.Горенко. – К., 2002. – 154 с.

Дергачов О. Україна в європейському та євроазіатському інтер'єрі / О.Дергачов // Політична думка. – 2000. – №4. – С. 7-13.

Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції. Матеріали науково-практичної конференції (17 грудня 2009 р., Дніпропетровськ). – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2009.

Європейська інтеграція України: політико-правові проблеми / В.С.Бігун, В.П.Горбатенко, Л.А.Луць та ін.; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К.: Юрид. думка, 2006. – 332 с.

Європейський Союз та Україна: Стратегія відносин в контексті розширення / Ін-т регіон. та євроінтегр. дослідж. «ЄвроРегіо Україна». – К.: К.І.С., 2003. – 206 с.

Європейський Союз: досвід розширення і Україна: монографія / В.В.Копійка. – К.: Юридична думка, 2005. – 448 с.

Європейський Союз: перспективи української інтеграції. – К.: «Еліт-прес», 2008. – 68 с.

Зовнішня політика України: Матеріали парламентських слухань / О.Стручук. – К.: ЦТІ, 2004.

Кармазіна М.С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець XIX – початок XX століття) / М.С. Кармазіна. – К.: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень НАН України, Київ. держ. торговельно-економічний ун-т, 1998. – 350 с.

Кравчук І. Удосконалення стратегічного планування європейської інтеграції України / І.Кравчук // Вісник НАДУ при Президентів України. – 2009. – №4. – С. 5-10.

Кравчук Л.М. Нова Україна в новій Європі / Л.М.Кравчук // Політика і час. – 1993. – №2. – С. 4-9.

Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України / Відповідальний редактор Горбач В.А. – К.: аналітичне дослідження, 2004.

Круглашов А. Україна – ЄС: труднощі діалогу / А.Круглашов // Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. – Т. IV. Чернівці: Рута, 2006. – С. 303-321.

Круглашов А.М. Громадська позиція щодо перспектив євроінтеграції України: регіональні виміри / А.М.Круглашов // По той бік розуміння: Україна та Європа після Помаранчевої революції: Зб. наук. статей / за заг. ред. Г.Флікке та С.Кисельова. – К.: Атака, 2006. – С. 178-191.

Круглашов А.М. Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова / А.М.Круглашов. – Чернівці: Прут, 2000. – 488 с..

Кудряченко А.І. Європейський вибір України: досягнення, виклики та перспективи [Електронний ресурс] / А.І.Кудряченко. – Режим доступу: <http://www.dsummit.info/temy/vneshnjaja-politika/309-309.html>.

Кучма Л.Д. Нова архітектура в Європі неможлива без України / Л.Д. Кучма // Політика і час. – 1996. – №7. – С. 3-7.

Кучма Л.Д. Україна і майбутнє Європи / Л.Д. Кучма // Політика і час. – 1996. – №7. – С. 3-7.

Левенець Ю.А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина

XIX – початок XX століття) / Ю.А.Левенець; НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. – К.: Стило, 2001. – 585 с.

Лисабонський Договір: аналіз впливу на відносини між ЄС та Україною у міжнародній, безпековій та оборонній політиці / упоряд. О.В.Коломієць, М.Ю.Золкіна, Д.В.Головнєв. – К., 2011. – 90 с.

Мельник Н. Проблема нейтралітету в зовнішній політиці України / Н.Мельник // Політика і час. – 2007. – № 4. – С. 44-48.

Мітряєва С.І. Європейська безпека і Україна: навч. посібн. / С.І.Мітряєва. – Ужгород: Ліра, 2008. – 222 с.

Нормативно-правове забезпечення курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію: навч.-метод. посібн. / уклад.: А.М.Круглашов, А.В.Грищенко. – Чернівці, 2004. – 168 с.

Пашков М. Україна на шляху до європейської інтеграції: соціологічні опитування УЦЕПД / М.Пашков // Національна безпека і оборона. – 2000. – №9. – С. 2-14.

Петров Р. Європейські «спільні цінності»: імплікації для України / Р.Петров // Право України. – 2006. – №10. – С. 110-112.

Пирожков С. Проблеми реалізації транзитного потенціалу України у контексті розширення ЄС і формування СЕП / С.Пирожков, Д.Прейгер, І.Малярчук // Економіка України. – 2005. – №3. – С. 4-20.

План дій Україна – Європейський Союз. – К.: ЛІК, 2006. – 40 с.

Проблеми та перспективи входження України в європейський інтелектуальний простір: освітні аспекти: збірник науково-експертних матеріалів / Нац. ін-т стратегічних досліджень; ред. Н.В.Грицяк. – К.: НІСД, 2009. – 127 с.

Ралдулгін Є. Європейська інтеграція України очима громадян / Є.Ралдулгін // Євроатлантикінформ. – 2006. – №2. – С. 73-79.

Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центрально-європейськими сусідами. – К.: К.І.С., 2004. – 358 с.

Смирнова К. Європейська інтеграція та Україна / К.Смирнова // Право України. – 2011. – № 4. – С. 153-158.

Смирнова К. Європейська інтеграція України: актуальні питання / К.Смирнова // Право України. – 2011. – №5. – С. 148-152.

Стан і перспективи інтеграції України до ЄС: оцінки експертів // Національна безпека і оборона. – 2005. – №7. – С. 37-44

Східне партнерство ЄС: додаткові можливості для євроінтеграції України / І.Ф.Газізуллін, М.М.Гончар, В.Коломієць [та ін]; за ред В.Мартинюка. – К.: Агенство «Україна», 2009. – 84 с.

Тисяча років української суспільно-політичної думки / редкол.: Т.Гунчак (наук. ред.) та ін.; упоряд. Т.Гунчак, Р.Сольчаник, ред. тому Н.Сойко. – Т. 8: 40-ві – 80-ті роки XX ст. – 2001.

Тодоров І. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти / І.Тодоров. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 268 с.

Угода про асоціацію Україна-ЄС: дороговказ реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroatlantica.info/biblioteka/vidannya.html>.

Україна – Європейський Союз: зібрання міжнародних договорів та інших документів (1991–2009) / за заг. ред. С.О.Камишева (кер. групи) [та ін.]. – К.: Юстініан, 2010. – 608 с.

Україна – ЄС: від плану дій до посиленої угоди / Центр Разумкова. – К.: Заповіт, 2007. – 244 с.

Україна на шляху до Європейського Союзу. – Варшава, 2006. – 189 с.

Україна на шляху до Європи / упоряд.: В.Шкляр, А.Юричко. – К.: Етнос, 2006. – 494 с.

Участь України в агенціях і програмах Європейського Союзу: перспективи та можливості / Міжнар. центр персп. дослідж. – К., 2008. – 335 с.

Філоненко Р. Україна – ЄС: остаточний вибір засад розвитку держави / Р.Філоненко // Віче. – 2007. – №9-10. – С. 45-47.

Хмелько В. Отношение граждан Украины к ее вступлению в Евросоюз и НАТО и их оценки своей осведомленности об этих организациях / В.Хмелько // Социология: теория, методы. маркетинг. – 2006. – №1. – С. 71-87.

Хоффманн Л. Україна на шляху до Європи / Л.Хоффман, Ф.Мьоллерс. – К.: Фенікс, 2001. – 343 с.

Чебаненко О. Основні результати і проблеми виконання Плану дій Україна – ЄС» / О.Чебаненко, Д.Ковриженко // Політика і час. – 2007. – №3. – С.24-28.

Чурилов М. На перетині шляхів / М.Чурилов // Політика і час. – 2006. – № 9. – С. 32-35.

Шевченко О. Участь України в процесах інтеграції і глобалізації: теоретико-методологічний аспект / О.Шевченко // Галицький економічний вісник. – 2010. – №3. – С. 5-9.

НЕ 2.6. Транскордонне співробітництво у контексті європейської інтеграції

Семінарське заняття (4 год.)

Транскордонне співробітництво у контексті європейської інтеграції

1. Поняття та цілі транскордонного співробітництва.
2. Організаційні форми транскордонного співробітництва.
3. Законодавче та інституційне забезпечення транскордонного співробітництва.
4. Ресурсне забезпечення транскордонного співробітництва.
5. Феномен «євро регіонів» у контексті транскордонного співробітництва.
6. Транскордонне співробітництво і Україна.

Самостійна робота (2 год.)

Євро регіони як форма транскордонного співробітництва

1. Інституціалізація євро регіонів у Європі.
2. Особливості функціонування євро регіонів на внутрішніх кордонах ЄС.
3. Євро регіони на зовнішніх кордонах ЄС.

Тематика ІНДЗ:

1. Галузеві кластери як форма транскордонного співробітництва: зарубіжний та вітчизняний досвід.
2. Євро регіональне співробітництво України з державами Європейського Союзу: оцінка ефективності.

Література

Основна

- Калитчак Р.Г. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах / Р.Г.Калитчак. – К., 2007. – 303 с.
- Козак Т.М. Європейська інтеграція та проблеми регіонів: навч. посібн. / Т.М.Козак – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 236 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Політика європейської інтеграції: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / під ред. В.Г.Воронкової; М-во освіти і науки України, 2007. – 509 с.

Світова та європейська інтеграція: навч. посібн. / ред. Я.Й.Малик. – Львів, 2005. – 540 с.

Современные международные отношения и мировая политика / под ред. А.В.Торкунова. – М., 2004. – 989 с.

Додаткова

Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации / И.М.Бусыгина. – М., 2002. – 75 с.

Вплив розширення ЄС на транскордонне співробітництво України з центрально-європейськими сусідами // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки. – 2006. – К., 2006. – С. 438-449.

Гакман С. Інститут євро регіонів і перспективи регулювання міжетнічних відносин на прикордонні / С.Гакман // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2004. – №2. – С. 323-329.

Горняк О. Інституційні чинники розвитку регіональної інтеграції в сучасному економічному просторі / О.Горняк // Економічні інновації. – 2011. – Вип. 1. – С. 7-20.

Долішній М. Концептуальні підходи до створення польсько-українського євро регіону «Сян» на основі узагальнення досвіду євро регіонів на західному кордоні Польщі / М.Долішній, В.Демченко, Н.Мікула // Регіональна економіка. – 2003. – №1. – С. 69-82.

Європейська Рамкова Конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами (21 травня 1980 р., м. Мадрид). Текст українською мовою. – Рада Європи. – 35 с.

Кіш Є. Проблеми транскордонного співробітництва України і Євросоюзу / Є.Кіш // Політичний менеджмент. – 2006. – №5. – С. 131-144.

Куйбіда В.С. Транскордонне співробітництво та розвиток транскордонних кластерів / В.С.Куйбіда, А.Ф.Ткачук, В.В.Толкованов. – К.: Видавництво «Крамар», 2009. – 242 с.

Макогон Ю.В. Форми и направления межрегионального трансграничного сотрудничества: монография / Ю.В.Макогон, В.И.Ляшенко. – Изд. 2-е, исп. и допол. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2003. – 512 с.

Малик Я.Й. Міжрегіональна та транскордонна співпраця: навч. посібн. / Я.Й.Малик. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2009. – 220 с.

Михасюк І. Глобалізація і євро регіоналізація. Наукове видання / І.Михасюк; Львівський національний університет ім. І.Франка. Вища школа інформатики і управління в Жешуві. – Львів, 2005. – 192 с.

Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: моногр. / Н.Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.

На шляху до Європи. Український досвід єврорегіонів / за ред. С.Максименка та І.Студеннікова – К.: Логос, 2000. – 224 с.

Павлов В.І. Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації) / В.І.Павлов. – Луцьк, Настир'я, 2000. – 580 с.

Пирожков С.І. Актуальні питання міжрегіонального і прикордонного співробітництва України і Росії / С.І.Пирожков // Стратегічна панорама. – 2001. – №3-4. – С. 55-65.

Писаренко С.М. Організаційно-економічний механізм реалізації регіональної політики Європейського Союзу / С.М.Писаренко. – Львів: ІРД НАН України. – 2002. – 84 с.

Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект. / Зб. наукових праць. – Донецьк: ДонДУ, 2005. – 1165 с

Региональное развитие: опыт России и Европейского Союза / под ред. А.Г.Гранберга. – М.: Экономика, 2000. – 435 с.

Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України / Київ. центр Ін-ту Схід-Захід; за ред. С.Максименка. – К.: Логос, 2000. – 171 с.

Регіональна політика та механізми її реалізації / Кол. автор. за ред. акад. НАН України Долішнього М.І. – К.: Наукова думка, 2003. – 503 с.

Регіональна політика України: інституційно-правове забезпечення: Зб. офіц. док./ за ред. З.Варналія. – К.: НІСД, 2004. – 521 с

Регіональні механізми інтеграції України до Європейського Союзу / за заг. ред. О.О.Труша. – Х.: ХарРІ НАДУ, 2009. – 122 с.

Ротар Н.Ю. Єврорегіональна політика України в контексті в сучасних цивілізаційних процесів / Н.Ю.Ротар // Сучасна українська політика. Спецвипуск. Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: Фенікс, 2011. – С. 112-121.

Соколов Э. Еврорегионы – одна из форм приграничного сотрудничества / Э.Соколов // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкова інфраструктура та зовнішньоекономічна діяльність регіонів. – Львів: ІРД НАН України, 1998. – Вип. V. – С.124-135.

Сыромолот Э.А. Институализация приграничного сотрудничества [Электронный ресурс] / Э.А.Сыромолот. – Режим доступа: http://crossborder.lugansk.ua/rus/content.php?type=76861297_0500&filename=2009_12_23_15_06_57.html

Типові і рамкові угоди, статuti та договори про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами / Додаток до

Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами. Рада Європи. Мадрид. Травень, 1980.

Транскордонне співробітництво – стратегічний ресурс розвитку прикордонних територій України / за заг. ред. к.е.н. В.Борщевського. – Львів, 2008. –180 с.

Транскордонне співробітництво / Мікула Н.А., Толкованов В.В. – К.: Крамар, 2011. – 259 с.

Федан Р. Прикордонний Підкарпатський регіон – можливості соціально-економічного розвитку / Р.Федан // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. – Львів: ІРД НАН України. – 2001. – Вип. XXXI. – С. 409-420.

Федан Р. Регіональні чинники активізації транскордонного співробітництва Польщі та України: Монографія / Р.Федан. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 336 с.

Шрьодер Ж. Кластерний підхід у стратегії регіонального розвитку / Ж.Шрьодер // Зб. матер. міжн. конф. «Місцевий та регіональний розвиток в Україні: виклики та можливості». – Київ, травень 2005. – С. 30-42

НЕ 2.7. Сучасний стан європейських досліджень

Лекційне заняття (2 год.)

Сучасний стан європейських досліджень

План

1. Європейська ідея та ідеал в працях західних та західноєвропейських дослідників.
2. Європейські студії в Україні, їх наукові та освітні компоненти.
3. Європейські дослідження в ЧНУ.

Тематика ІНДЗ:

1. Навчальна література з питань європейської інтеграції в Україні.
2. Європейські студії в ЧНУ імені Юрія Федьковича.
3. Європейські дослідження в практиках вітчизняних аналітичних центрів.
4. Сучасний євроскептицизм та антиєвроєзм.

Література

Основна

Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.

Політика європейської інтеграції: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / під ред. В.Г.Воронкової; М-во освіти і науки України, 2007. – 509 с.

Додаткова

Бунда В. Європейський освітньо-науковий простір: інтеграція чи взаємовигідне співробітництво / В.Бунда, С.Бунда, О.Максименко / Розширення Європейського Союзу: нові реалії і перспективи на міжнародному ринку вищої освіти та науки. – Ужгород: Діалог В. – 2005. – С.12-16

Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи. Матеріали до підсумкової колегії МОН України (21 березня 2008 р.) // Освіта України (спецвипуск). – 2008. – №21-22. – С. 1-23.

Входження національної системи вищої освіти в європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж.: аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики»; кер. авт. кол. Т.В.Фініков. – К.: Таксон, 2012. – 54 с.

Горенко О.М. Соціально-політичний вимір європейської інтеграції та Україна: Історичні зошити. – К., 2002. – 154 с.

Євроінтеграція та підготовка наукових кадрів // Науковий світ. – 2006. – №7. – С. 6-7.

Європейський Союз – Україна: співробітництво у сфері вищої освіти. – К.: ОВ «FGL Energy», 2010. – 20 с.

Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В.С.Журавський, М.З.Згуровський. – К.: Політехніка, 2003. – 200 с.

Інтеграція вищої освіти України в Європейську систему: зб. наук. праць за матеріалами науково-методологічної конференції. – Дніпропетровськ, 2001. – 108 с.

Кремень В. Освіта і наука України. Шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.

Круглашов А. Співпраця України та Європейського Союзу в галузі освіти і науки / А.Круглашов // Політичний менеджмент. – 2005. – №4. – С. 115-126.

Круглашов А.М. Європейські студії в Україні: загальні тенденції та локальний досвід / А.М.Круглашов. – Регіоналізм та інтеграція. – Вип. 1. – Чернівці: Рута, 2013. – С. 19-33.

Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства / О.І.Навроцький. – Х.: Основа, 2000. – 240 с.

Нижник Н.Р. Проблеми реформування системи професійного навчання державних службовців у контексті європейського вибору України / Н.Р.Нижник, Н.Т.Гончарук, Л.Л.Прокопенко // Статистика України. – 2006. – №1. – С. 98-102.

Полухтович Т.Г. Інтеграція вищої освіти України в умовах глобалізації / Т.Г.Полухтович // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. – Вип. 127. Серія: Педагогіка. – Севастополь, 2012. – С. 184-187.

Розвиток європейських студій в Україні. Звіт за результатами пілотного експертного опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eustudy.at.ua/EU_Studies_Report-2009_pilot.pdf.

Стан розвитку європейських студій в Україні – 2011. Результати дослідження. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://docs.google.com/file/d/0B-Tr4jo_WDMNsMjhhMmY1N2ItZTZjMi00N2MzLWEyOTAtNjFkMzU4ZDA0Yzkl/edit?pli=1

Степко М. Вища технічна освіта і наука України як фактори суспільного розвитку та інтеграція України у світове співтовариство / М.Степко // Вища школа. – 2004. – №5-6. – С. 40-54.

Ткаченко Л. Як сформулювати європейця – мають сказати науковці Інституту проблем виховання АПН України / Л.Ткаченко // Освіта: Всеукраїнський громадсько-політичний тижневик. – 2007. – №19. – С. 2-3.

Україна та Європейський Союз: науково-популярна література / В.В.Копійка, В.А.Манжола, Н.М.Весела. – К.: Знання, 2012. – 78 с.

Український соціум: інтеграція інтелектуального потенціалу / за ред. В.Врублевського. – К.: Інститут соціології НАН України, 2005. – 396 с.

Шейко В.М. Вища освіта в країнах Заходу: соціальні та етичні аспекти / В.М.Шейко. – Х.: ХДАК, 1999. – 152 с.

Школа Європейських студій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudydays.com/>.

Яблонський В.А. Вища освіта України на рубежі тисячоліть: проблеми глобалізації та інтернаціоналізації / В.А.Яблонський. – К.:1998. – 278 с.

ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКИХ ЗАВДАНЬ (ІНДЗ)

До змістового модуля 1

1. Поняття та види інтеграційних процесів.
2. Інтеграція та співробітництво: співвідношення понять і процесів.
3. Глобалізація як фактор активізації інтеграційних процесів у сучасному світі.
4. Уявлення про Європу в працях давньогрецьких мислителів.
5. Римська імперія як пан'європейська держава.
6. Універсалістські ідеї в Європі в епоху Середньовіччя.
7. Роль католицької церкви у формуванні європейської єдності.
8. Хрестові походи та їх історичне значення.
9. Імперія Карла Великого як «зразкова» монархія.
10. Священна Римська імперія: історія формування та географічні особливості.
11. Європа як політична ідея.
12. Концепція «Міттельєвропи» Ф.Наумана.
13. Республіканські VS монархічні проекти об'єднання Європи.
14. Становлення і розвиток пан'європейського руху.
15. Ідеї європейського федералізму.
16. Вплив Першої світової війни на політичну ситуацію в Європі.
17. Витоки та ідейні засади панславізму.
18. Проекти об'єднання Європи в роки Другої світової війни.
19. «Холодна» війна та її вплив на міжнародно-політичну ситуацію в Європі.
20. План Маршала та його місце у повоєнній відбудові європейських країн.
21. Фактори посилення інтеграційних тенденцій після Другої світової війни.
22. Рада Європи: створення, діяльність, здобутки.
23. План Шумана як механізм досягнення франко-німецького компромісу.
24. Ш. де Голль та його концепція «Європи вітчизн».
25. Федералісти VS функціоналісти про об'єднання Європи: зміст дискусії та аргументи сторін.
26. Європейські цінності та європейська ідентичність, їх роль в інтеграційних процесах.
27. Європейська культура між універсалізмом та європоцентризмом.
28. Євроінтеграція та європеїзація: спільне та особливе.

29. Функціональний і неофункціональний підходи до європейської інтеграції: концептуальне розмежування.
30. Європа націй чи Європа регіонів?

До змістового модуля 2

1. Режими «народної демократії» як проміжна ланка при переході до соціалізму: особливості встановлення та засади функціонування.
2. НАТО VS ОБД: зміст та форми протистояння.
3. СРСР та угорська криза 1956 р.
4. «Празька весна» як прояв дестабілізації Соціалістичної Співдружності.
5. Інституційні відмінності НАТО й Організації Варшавського договору.
6. Військова політика НАТО та європейська безпека.
7. Чи потрібно Україні в НАТО?
8. Трансформація організації Північноатлантичного договору як реакція на нові виклики і загрози для світової безпеки.
9. Жан Моне – «батько» об'єднаної Європи.
10. Принципи управління та прийняття рішень в Європейських спільнотах.
11. Розвиток принципу субсидіарності в рамках ЄС.
12. Єдиний європейський акт та поглиблення політичної інтеграції в Європі.
13. Амстердамський та Ніщський договори про реформування інституцій Європейського Союзу.
14. Конституція Європейського Союзу і причини її неприйняття.
15. Лісабонська угода 2007 р. та інституційні зміни в ЄС.
16. Хвилі розширення європейської спільноти: спільне й відмінне.
17. Східне партнерство як інструмент спільної зовнішньої політики ЄС.
18. «Вишеградська четвірка» як приклад субрегіональної інтеграції в Європі.
19. Проблеми та перспективи формування спільних збройних сил Європейського Союзу.
20. Візова політика країн ЄС та Шенгенська зона.
21. Європейський чи Митний союз: аргументи за і проти.
22. Стан торговельно-економічних відносин України з державами ЄС.
23. Питання європейської інтеграції у програмах українських політичних партій.
24. Підтримка громадянами України курсу на європейську інтеграцію: регіональні особливості.
25. Галузеві кластери як форма транскордонного співробітництва: зарубіжний та вітчизняний досвід.

26. Єврорегіональне співробітництво України з державами Європейського Союзу: оцінка ефективності.
27. Навчальна література з питань європейської інтеграції в Україні.
28. Європейські студії в ЧНУ імені Юрія Федьковича.
29. Європейські дослідження в практиках вітчизняних аналітичних центрів.
30. Сучасний євроскептицизм та антиєвропеїзм.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Основні підходи до визначення поняття «інтеграція».
2. Об'єктивні та суб'єктивні передумови інтеграційних процесів у контексті глобалізації.
3. Види інтеграційних процесів у сучасному світі.
4. Європейська інтеграція як особливий тип інтеграційних процесів.
5. Цивілізація античної Греції та Риму: спільне й окреме.
6. Політична думка Стародавнього Риму та Греції.
7. Ідея Європи в античній міфології та філософії.
8. Впливи ідей та практики античної цивілізації на розвиток Європи.
9. Християнізація Європи та її значення. Розкол європейського християнства.
10. Соціально-економічні та духовно-культурні виміри розвитку Європи в середні віки.
11. Європейська політика Середньовіччя, загрози та спроби об'єднання для їх подолання.
12. Ренесанс та Реформація, їх внесок у формування Європейської ідеї.
13. Поява національних держав і занепад християнського універсалізму.
14. Ідея європейської єдності в пізньому Середньовіччі (Іржи Подебрад, герцог де Сюллі, Уільям Пенн).
15. Римська імперія, та її значення в історії європейських інтеграційних процесів.
16. Імперія Карла Великого. Ідеал християнської єдності та його втілення в життя.
17. Місце та роль Священної імперії германської нації в європейському політичному досвіді.
18. Монархічні проекти об'єднання Європи, їх значення та результати.
19. Загальні тенденції соціального та економічного розвитку європейських народів у Новий час.
20. Модернізація та індустріалізація в Європі: національні та регіональні особливості.
21. Криза Віденської політичної системи. Ідея нації та її вплив на європейську цивілізацію.
22. Військово-політичні конфлікти, результати та наслідки Першої світової війни.

23. Ідеали Вічного миру та єдності Європи в політичній думці Просвітництва.
24. Імперія Наполеона Бонапарта: блискучий початок та сумний фінал.
25. Проекти А.Чарторийського – Олександра I та причини їх провалу.
26. Проблема єдності Європи в творчості ліберальних мислителів XIX – поч. XX ст.
27. Тоталітарні «інтегратори»: політичні плани і діяльність А.Гітлера та Й.Сталіна.
28. Республіканські проекти об'єднання Європи (аббат Сен-П'єр, Ж.-Ж.Руссо, І.Кант).
29. Священний Союз як співдружність європейських монархів.
30. Джузеппе Мадзіні та «младоевропейський рух».
31. Гегемоністські концепції європейської єдності (Ф.Науман, панславізм).
32. Проект Сполучених Штатів Європи графа Калергі та розвиток пан'європейського руху.
33. А.Бріан і його план федералізації Європи.
34. Хід та наслідки II світової війни, післявоєнне мирне врегулювання.
35. Військово-політичні виміри розвитку інтеграційних процесів післявоєнної Європи.
36. Політика США в Європі як чинник розгортання західноєвропейських інтеграційних процесів. План Маршала.
37. Інтеграційні ініціативи та західноєвропейські організації у перше післявоєнне п'ятиріччя, їх внесок в об'єднавчі процеси.
38. Створення Ради Європи та її значення для розгортання об'єднавчих процесів у Західній Європі.
39. Ідеї європейської єдності в документах діячів Руху Опору.
40. Проекти центральноєвропейської та балканської конфедерацій у повоєнний період.
41. Федералізм як теоретична модель європейської інтеграції.
42. Функціональні підходи до інтеграційних процесів.
43. Неофедералізм та неофункціоналізм, зближення протилежних підходів.
44. Комунікативна теорія, інтерговернаменталізм та інші концепції сучасних інтеграційних процесів.
45. Моделі розширення ЄС та розвиток проектів багаторівневої інтеграції.
46. Культура та цінності як основа європейської ідентичності.
47. Теорія «європеїзації» (М.Шмідт, Ф.Шміттер).
48. Теорія «багаторівневого управління» або «управління через мережі» (Б.Колер-Кох, Г.Маркс).

49. Концепція «різних швидкостей» європейської інтеграції.
50. Режим «народної демократії»: ідеологія та практична політика.
51. Створення та діяльність РЕВ.
52. Організація Варшавського договору (ОВД), її цілі та діяльність.
53. Розпад соціалістичного табору, його наслідки та значення.
54. Причини підписання Північноатлантичного договору 1949 р. та його основні положення.
55. НАТО як базовий механізм колективної безпеки в Європі: структура, збройні сили та особливості функціонування.
56. Етапи розширення НАТО та перспективи подальшої діяльності.
57. Євроатлантична інтеграція і Україна.
58. План Р.Шумана та його втілення у життя. Утворення Європейського Співтовариства вугілля та сталі.
59. Мета та завдання діяльності Євратому.
60. ЄЕС, етапи формування Спільного ринку.
61. Європейський інтеграційний процес від Єдиного європейського акту до Маастрихту.
62. Розвиток Європейського Союзу наприкінці XX – на поч. XXI ст. Амстердамський, Ніццький та Лісабонський договори.
63. Особливості політичної системи Європейського Союзу.
64. Структура, повноваження та процедура формування Європейського парламенту.
65. Структура повноваження та принципи формування Ради ЄС.
66. Структура повноваження та принципи формування Європейської Комісії.
67. Судова система Європейської Спільноти.
68. Принципи та процедури ухвалення політичних рішень.
69. Історія розвитку європейської правової системи.
70. Систематизація права ЄС. Поняття джерел права Європейського Союзу.
71. Компетенція Європейського Союзу.
72. Особливості правового статусу особи в ЄС.
73. Принципи права Європейського Союзу.
74. Міжнародні правові відносини ЄС.
75. Причини формування СЗПБ ЄС, її подальша еволюція.
76. Взаємини ЄС із США та Японією.
77. ЄС та країни «третього світу».
78. Східноєвропейська політика ЄС. Східне партнерство.
79. Хвилі розширення європейської спільноти та їх особливості.
80. Вимоги до членства в ЄС та прийняття Копенгагенських критеріїв.

81. Проблеми та перспективи подальшого розширення ЄС на схід.
82. Особливості субрегіональної інтеграції в Європі.
83. Європейський вибір України та його обумовленість.
84. Європейська ідея в сучасній Україні.
85. Громадська думка про європейську інтеграцію країни.
86. Цілі та завдання євроінтеграційного курсу України.
87. Нормативно-правові засади політики європейської інтеграції.
88. План дій Україна – ЄС.
89. Українська політична наука про європейську інтеграцію та місце в ній України.
90. Еволюція позиції політичних еліт України щодо євроінтеграції.
91. Поняття та цілі транскордонного співробітництва.
92. Організаційні форми транскордонного співробітництва.
93. Законодавче та інституційне забезпечення транскордонного співробітництва.
94. Ресурсне забезпечення транскордонного співробітництва.
95. Феномен «єврорегіонів» у контексті транскордонного співробітництва.
96. Транскордонне співробітництво і Україна.
97. Інституціалізація єврорегіонів у Європі.
98. Європейська ідея та ідеал в працях західних та західноєвропейських дослідників.
99. Європейські студії в Україні, їх наукові та освітні компоненти.
100. Європейські дослідження в ЧНУ.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

Оцінка «А» – «**зараховано**» виставляється студентам, які набрали загальну суму балів від 90 до 100. При цьому студенти:

- міцно засвоїли теоретичний та практичний матеріал, глибоко і всебічно знають зміст навчальної дисципліни;
- ґрунтовно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи інших положень при розкритті змісту відповідної проблеми, орієнтуються в мапах;
- виявили поглиблене розуміння історичних та політичних процесів, пов'язують програмовий матеріал із профілем спеціальності;
- вільно оперують фактологією, хронологією, оволоділи відповідною науковою термінологією, що передбачена при засвоєнні курсу;
- брали активну участь при обговоренні проблемних питань;
- логічно мислять і будують відповідь, правильно і в достатній кількості добирають необхідні для відповіді факти, висловлюють власне ставлення до навчального матеріалу.

Оцінка «В» – «**зараховано**» виставляється студентам, які набрали загальну суму балів від 82 до 89. При цьому студенти:

- добре засвоїли теоретичний та практичний матеріал, всебічно знають зміст навчальної дисципліни;
- виявили обізнаність та переважно засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела та спеціальну літературу, вміють її використовувати для аргументації тих чи інших положень при розкритті змісту відповідної проблеми;
- переважно засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти історичні та політичні процеси;
- продемонстрували знання фактичного матеріалу, орієнтуються в історичних проблемах, але припускаються певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного матеріалу або при аналізі практичного матеріалу;
- не цілком володіють відповідною науковою термінологією;
- брали досить активну участь при обговоренні проблемних питань;
- логічно мислять і будують відповідь, правильно і в достатній кількості добирають необхідні для відповіді факти;
- висловлюють власне ставлення до навчального матеріалу.

Оцінка «С» – «**зараховано**» виставляється студентам, які набрали загальну суму балів від 75 до 81. При цьому студенти:

- добре засвоїли теоретичний та практичний матеріал, всебічно знають зміст навчальної дисципліни;
- виявили обізнаність та частково засвоїли рекомендовані до кожної теми джерела і спеціальну літературу;
- переважно засвоїли матеріал, який дає можливість розуміти процеси історичного та політичного розвитку;
- продемонстрували знання фактичного матеріалу, орієнтуються в головних проблемах, але припускаються певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;
- частково володіють відповідною науковою термінологією;
- логічно мислять і будують відповідь, однак мають незначні ускладнення при використанні та демонстрації, визначених програмою знань і вмінь, при доборі фактів припускаються незначних помилок;
- власне ставлення висловлюється, але в аргументації зустрічаються окремі неточності.

Оцінка «D» – «**зараховано**» виставляється студентам, які набрали загальну суму балів від 69 до 74. При цьому студенти:

- частково опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають доволі поверхневі знання щодо проблем, які вивчалися;
- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які розглядалися під час лекційних та семінарських занять, виносилися на самостійне опрацювання;
- обмежилися опосередкованим вивченням наукових джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- плутають поняття та зміст наукових термінів;
- мають проблеми при використанні та демонстрації визначених програмою знань і вмінь, при доборі фактів припускаються помилок;
- відповідь недостатньо самостійна, аргументація слабка, є помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках.

Оцінка «E» – «**зараховано**» виставляється студентам, які набрали загальну суму балів 60 до 68. При цьому студенти:

- частково опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають доволі поверхневі знання щодо проблем, які вивчалися;
- показали фрагментарну обізнаність щодо змісту питань, які

розглядалися під час лекційних та семінарських занять;

- обмежилися опосередкованим вивченням наукових джерел та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури;
- пасивно поводити себе під час занять, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи;
- майже не володіють науковою термінологією;
- користуються окремими знаннями й умінями, порушують логіку викладу, при доборі фактів припускаються помилок;
- не вміють оцінювати історичні та політичні події і процеси, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;
- відповідь не самостійна, є суттєві помилки в знанні фактичного матеріалу та висновках.

Оцінка «F» – «**незараховано**» з **можливістю повторного складання** виставляється студентам, які набрали загальну суму балів від 35 до 59. При цьому студенти:

- не відвідували частину лекційних та семінарських занять;
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з чим фрагментарно орієнтуються в проблемах, що розглядалися;
- недостатньо опанували навчальний матеріал дисципліни, не знають головних наукових фактів, термінів, майже не орієнтуються в першоджерелах та рекомендованій літературі, не мають необхідних практичних навичок;
- пасивно поводити себе, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи.

Оцінка «F» – «**незараховано**» з **обов'язковим повторним курсом** виставляється студентам, які набрали загальну суму балів від 1 до 34. При цьому студенти:

- не відвідували лекційних та семінарських занять;
- не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з чим епізодично орієнтуються в проблемах, що розглядалися;
- не опанували навчальний матеріал дисципліни, не знають головних наукових фактів, визначень, не орієнтуються в першоджерелах та рекомендованій літературі, не мають наукового мислення та сформованих практичних навичок;
- не бажали відповідати на поставлені запитання;
- фактично не засвоїли програму курсу.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ

Основна

- Азбука Європейської інтеграції: навч.-метод. посібн. / Фонд місцевої демократії; укл.: І.Яковюк, Л.Трагнюк, В.Меделяєв. – Х.: «Апес+», 2006. – 165 с.
- Браницкий А.Г. История европейской интеграции: учебн. пособ. / А.Г.Браницкий, Г.В.Каменская; под общ. ред. О.А.Колобова. – М.-Н.Новгород: ИМЭМО РАН, ФМО ННГУ, 2003. – 234 с.
- Вайденфельд В. Европа от А до Я: Справочник европейской интеграции / В.Вайденфельд. – Рига: Alberts XII, 2002. – 540 с.
- Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посіб. / І.А.Грицяк. – К.: «К.І.С.», 2006. – 300 с.
- Грицяк І.А. Правова та інституційна основи Європейського Союзу: підручник / І.А.Грицяк, В.В.Говоруха, В.Ю.Стрельцов; за заг. ред.: М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка, В. Стрельцова. –Х.: ХарРІ НАДУ, 2009. – 619 с.
- Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. – К.: Вид. дім “Киево-Могилянська академія”, 2007. – 396 с.
- Європейська інтеграція на початку нового тисячоліття: довідник / уклад. А.М.Круглашов, І.Озимок, Т.С.Астапенко, В.В.Руссу. – Ч.1. – Чернівці, 2010. – 212 с.
- Калитчак Р.Г. Регіоналізм у європейських інтеграційних процесах / Р.Г.Калитчак. – К., 2007. – 303 с.
- Козак Т.М. Європейська інтеграція та проблеми регіонів: навч. посібн. / Т.М.Козак –Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 236 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення: навч. посібн. для студ. ВНЗ / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. – 448 с.
- Копійка В.В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко [2-ге вид., випр. і доп.]. – К.: Знання, 2012. – 759 с.
- Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: навч. посіб. / М.В.Кордон [2-ге вид.]. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 172 с.
- Михалев О.Ю. История европейской интеграции / О.Ю.Михалев, 2009. – 132 с.

- Політика європейської інтеграції: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / під ред. В.Г.Воронкової; М-во освіти і науки України, 2007. – 509 с.
- Світова та європейська інтеграція: навч. посібн. / М.О.Багмет (гол. ред. кол.)_. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. – 340 с.
- Світова та європейська інтеграція: навч. посібн. / ред. Я.Й.Малик. – Львів, 2005. – 540 с.
- Современные международные отношения и мировая политика / под ред. А.В.Торкунова. – М., 2004. – 989 с.
- Шемятенков В.Г. Европейская интеграция: учебн. пособ. / В.Г.Шемятенков. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 400 с.
- Шерязданова К. Современные интеграционные процессы / К.Шерязданова. – Астана: Академии государственного управления при Президенте Республики Казахстан, 2010. – 107 с.

Додаткова

- Авраменко О.Я. Вступ до НАТО: «за» і «проти» / О.Я.Авраменко // Політика і час. – 2006. – № 1. – С. 94-96.
- Адарчев О.В. Западноевропейский союз в системе европейской безопасности / О.В.Адарчев. – М.: Изд-во Акад. ГШ ВС РФ, 1998. – 99 с.
- Актуальні проблеми інтеграції України в НАТО: громадська думка та експерти оцінки: 36. наук.-аналіт. матеріалів / за заг. ред. В.П.Горбуліна; Нац. центр з питань євроатл. інтеграції України. – К.: Євроатлантикінформ, 2005. – Ч. 1 – 223 с.; Ч. 2 – 207 с.
- Актуальні проблеми реалізації Україною стратегічного курсу на європейську і євроатлантичну інтеграцію: громадська думка та експертні оцінки. – К.: Євроатлантик-інформ, 2005. – 254 с.
- Актуальные проблемы Европы: Сб. науч. тр. № 4: НАТО: проблемы и перспективы трансформации / редкол.: Т.Г.Пархалина (гл. ред.) и др; РАН Ин-т науч. информации по обществ. наукам. – М., 2004. – 188 с.
- Акульшина А.В. Поиски решения «германского вопроса» в 1948-1950 гг.: План Р.Шумана / А.В.Акульшина // Исторические записки: Научные труды истфака ВГУ. – 2000. – Вып. 5. – С. 182-192.
- Андреева Т.Н. Англо-французское сотрудничество в политических интеграционных процессах Западной Европы. 1980-1990 / Т.Н.Андреева. – М.: Компания Спутник +, 2005. – 186 с.
- Андрійчук О. Україна – Європа: тести на сумісність / О.Андрійчук; авт. передм.: П.Вознюк. – К.: Смолоскип, 2007. – 373 с.
- Арах М. Европейский Союз: видение политического объединения / М.Арах. – М.: Экономика, 1998. – 466 с.

- Артемюв В.А. Европейская интеграция: история и современность / В.А.Артемюв. – Воронеж, 1999. – 62 с.
- Артьомов І.В. Проблеми і перспективи входження України в Європейський Союз: навч. посібн. / І.В.Артьомов. – Ужгород: Ліра, 2007. – 384 с.
- Бабынина Л.О. Гибкая интеграция в Европейском Союзе. Теория и практика применения / Л.О.Бабынина. – Москва: Издательство ЛКИ, 2012. – 304 с.
- Баймуратов М.О. Роль НАТО в становленні нової системи Європейської безпеки / М.О.Баймуратов, О.А.Делійський // Вісник Одеського університету внутрішніх справ. – 1999. – №2. – С. 99-105.
- Балладюра Е. Історія європейської інтеграції: Європа «Концентричних кіл» / Е.Балладюра // Історичний архів. Наукові студії: Зб. наук. пр. – Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – Вип. 3. – С. 93-96.
- Барановский В.Г. Политическая интеграция в Западной Европе: Некоторые вопросы теории и практики / В.Г.Барановский. – М.: Наука, 1999. – 288 с.
- Батюк В.И. Трансформация вооруженных сил НАТО и Россия: вызовы и перспективы / В.Батюк // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2006. – №5. – С. 51-68.
- Бейлер А. НАТО и транснациональный терроризм / А.Бейлер // МЭМО. – 2006. – № 10. – С. 48-57.
- Бжезінський З. План для Європи: як розширити НАТО / З.Бжезінський // Політика і час. – 1995. – №5. – С. 21-30.
- Білоус О. Глобальні стратегії Євросоюзу: монографія / О.Білоус, Ю.Мацейко, І.Вітер; за наук. ред. О.Г.Білоуса. – К.: КНЕУ, 2009. – 528 с.
- Бобин М. Европейский интеграционный процесс: правовые аспекты деятельности Европейского Союза и Совета Европы. Роль высших судебных учреждений / М.Бобин // Правозащитник. – 1998. – № 3. – С. 66-98.
- Боднар А.О. Сутність поняття «інтеграція» в контексті сучасних дослідницьких підходів / А.О.Боднар // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2012. – №1. – С. 26-29.
- Бодрук О. Європейські прагнення й американські можливості: вплив взаємовідносин США та їх європейських партнерів на подальшу долю НАТО // Політика і час. – 2004. – №3. – С. 69-76.; №4. – С. 12-20.
- Бодрук О. НАТО після подій 11 вересня 2001 року / О.Бодрук // Економічний часопис. – 2002. – №7-8. – С. 32-33.
- Бойков П.В. Развитие отношений Евросоюза и СНГ / П.В.Бойков; науч. ред. Володько В.Ф. – Минск: Право и экономика, 2008. – 193 с.

- Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе / Ю.А.Борко. – М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2003. – 464 с.
- Борко Ю.А. Отношения России с Европейским Союзом и их перспективы / Ю.А.Борко. – М.: МГИМО/Институт европейского права, 2000. – 75 с.
- Борхард К.Д. Европейская интеграция. Происхождение и развитие Европейского Союза / К.Д.Борхард. – М., 1996.
- Бочаров С.В. Передумови п'ятої хвилі розширення Європейського Союзу / С.В.Бочаров // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – 2010. – №2. – С. 91-98
- Бояр А.О. Торговельно-економічні відносини між Україною та ЄС: регулювання зовнішньої торгівлі та конкуренції в умовах єдиного ринку ЄС: підручник / А.О.Бояр; за заг. ред.: М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка. Л.Прокопенко, В.Стрельцова. – К.: НАДУ, 2008. – 382 с.
- Брайс Дж. Священная Римская империя / Дж. Брайс. – М., 1891.
- Брежнева Т.В. Перспективи поглиблення особливого партнерства України з НАТО / Т.Брежнева // Стратегічні пріоритети. – 2009. – №4. – С. 183-190.
- Бруденер Г. НАТО и Варшавский Договор. Принципы, концепции, потенциалы / Бруденер Г. – Frankfurt a./M.: Посев, 1985. – 63 с.
- Будкін В. В умовах «ширшої Європи». Україна – ЄС: складні підсумки і можливі перспективи / В.Будкін // Політика і час. – 2004. – №1. – С. 7-16.
- Булик М.В. Поняття «європейська інтеграція» та «європеїзація» у сучасній науковій думці [Електронний ресурс] / М.В.Булик. – Режим доступу: http://istfak-mgu.at.ua/publ/procesi_regionalizacii_ta_globalizacii_jak_dominanta_svitovogo_rozvitku/ponjattja_evropejska_integracija_ta_evropejizacija_u_suchasnij_naukovij_dumci/1-1-0-18
- Бульст-Тиле М.Л. Священная Римская империя: эпоха становления / М.Л.Бульст-Тиле, Й.Карл, Й.Флекенштейн [пер. с нем. К.Л.Дробинской, Л.Н.Неборской] под ред. И.О.Ермаченко. – СПб.: Евразия, 2008. – 480 с.
- Бунда В. Європейський освітньо-науковий простір: інтеграція чи взаємовигідне співробітництво / В.Бунда, С.Бунда, О.Максименко / Розширення Європейського Союзу: нові реалії і перспективи на міжнародному ринку вищої освіти та науки. – Ужгород: Діалог В. – 2005. – С.12-16
- Бурдяк В.І. Успіхи та поразки України на шляху до Євросоюзу / В.І.Бурдяк // Панорама політологічних студій: науковий вісник Рівненського державного гуманітарного університету. – Рівне: РДГУ, 2011. – Вип. 5-6. – С. 14-22.
- Бусыгина И. Асимметричная интеграция в Евросоюзе [Электронный ресурс] / И.Бусыгина // Международные процессы. Журнал теории международных отношений и мировой политики. – 2009. – Т. 7. – №1. – С. 4-10.

Бусыгина И.М. Стратегия европейских регионов в контексте интеграции и глобализации / И.М.Бусыгина. – М., 2002. – 75 с.

Буторина О.В. Трудный путь к единой европейской валюте / О.В.Буторина // МЭМО. – 1998. – №1. – С. 94-104.

Быстрова Н. СССР и формирование военно-блокового противостояния в Европе (1945-1955 гг.) / Н.Быстрова. – М.: «Гиперборея», «Кучково поле», 2007. – 592 с.

Валиуллин Х. Валютный рубикон европейской интеграции / Х.Валиуллин // Мировая экономика и международные отношения. – 1999. – № 11. – С. 28-34.

Варшавский Договор: история и современность / под общ. ред. П.Г.Лушева. – М.: Воениздат, 1990. – 255 с.

Василенко С.Д. Україна: геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі. Монографія / С.Д.Василенко. – Одеса: ОДМА, 2000. – 208 с.

Верховна Рада України. Комітет з питань Європейської інтеграції. «Про взаємовідносини та співробітництво України з НАТО»: Парламентські слухання / О.О.Зарубінський, І.І.Мисик, С.О.Дворник [та ін.]. – К., 2003. – 286 с.

Веселовський А. «Східне партнерство» як новий елемент у відносинах України та Європейського Союзу [Електронний ресурс] / А.Веселовський // Міжнародний огляд. – 2009. – №2(10). – Режим доступу: <http://www.ukraine-eu.mfa.gov.ua/data/upload/publication/eu/ua/3455/2/reviewperepelytsia2009ua.doc>

Вибрані основоположні документи НАТО та Україна – НАТО. – К. : Інсайт-плюс, 2006. – 95 с.

Виконання плану дій Україна – ЄС: громадянський моніторинг // Політика і час. – 2007. – №4. – С. 10-14.

Вишеградская Европа: откуда и куда? Два десятилетия по пути реформ в Венгрии, Польше, Словакии и Чехии / под ред. Л.Н.Шишлиной. – М.: Весь мир, 2010.

Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи. Матеріали до підсумкової колегії МОН України (21 березня 2008 р.) // Освіта України (спецвипуск). – 2008. – №21-22. – С. 1-23.

Владимиров С. Варшавский договор и НАТО: два курса, две политики / С.Владимиров, Л.Теплов. – М.: Межд. отнош., 1979. – 296 с.

Вонсович О. Трансформація європейських структур безпеки / О.Вонсович // Політика і час. – 2007. – №2. – С. 43-44.

Восточное партнерство: проблемы и перспективы / под науч. ред. Е.Коростелевой. – Минск: ГИУСТ БГУ, 2011. – 278 с.

Вплив розширення ЄС на транскордонне співробітництво України з центрально-європейськими сусідами // Україна: стратегічні пріоритети. Аналітичні оцінки. – 2006. – К., 2006. – С. 438-449.

Входження національної системи вищої освіти в європейський простір вищої освіти та наукового дослідження: моніторинг. дослідж.: аналіт. звіт / Міжнарод. благод. Фонд «Міжнарод. Фонд дослідж. освіт. політики»; кер. авт. кол. Т.В.Фініков. – К.: Таксон, 2012. – 54 с.

Гавел В. НАТО, Европа и безопасность демократии / В.Гавел // Восточная Европа в современной геополитике: сб. обзоров и реф. / РАН, ИНИОН, Центр науч.-информ. исслед. глоб. и регион. проблем; редкол.: Ю.И. Игрицкий [и др.]. – М.: ИНИОН РАН, 2008. – С. 24–30.

Гаєвський Б. Українська політологія. Концептуальні засади / Б.Гаєвський. – К., 1994. – 144 с.

Гайдуков Л. Альянс без погонів / Л.Гайдуков, С.Терешко // Політика і час. – 2006. – №6. – С. 3-13.

Гайдуков Л. НАТО в українському політикумі / Л.Гайдуков, М.Хоменко // Університет. – 2007. – №1. – С. 15-22.

Гакман С. Інститут єврорегіонів і перспективи регулювання міжетнічних відносин на прикордонні / С.Гакман // Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. – 2004. – №2. – С. 323-329.

Гальчинський А. Україна – на перехресті геополітичних інтересів / А.Гальчинський. – К.: Знання України, 2007. – 180 с.

Ганчев П. Европейский союз и Россия / П.Ганчев // МЭМО. – 2006. – №1. – С. 112-114.

Гердеген М. Європейське право / М.Гердеген; [пер. з нім. Н.Саповська]. – 9-те вид., перероб. і доп. – К.: К.І.С., 2008. – 523 с.

Гнатюк М.М. Відносини з Європейським Союзом та процес європейської інтеграції України: навч. посіб. / М.М.Гнатюк, Я.Й.Малик, Л.Л.Прокопенко; за заг. ред.: М.Бойцуна, І.Грицяка, Я.Мудрого, О.Рудіка, Л.Прокопенка, В.Стрельцова. – К.: Міленіум, 2009. – 780 с.

Голдун О.С. Генеза становлення та формування Східної політики ЄС / О.Голдун // Стратегічна панорама. – 2009. – №4. – С. 72-78.

Горбулін В. Стратегія взаємовідносин України з НАТО: ретроспективний огляд / В.Горбулін // Україна-НАТО. – 2004. – №1. – С. 4-16.

Горенко О.М. Соціально-політичний вимір європейської інтеграції та Україна: Історичні зошити. – К., 2002. – 154 с.

Горниг Г. Право Европейского Союза / Г.Горниг, О.Витвицкая. – С-Пб: Питер, 2005. – 256 с.

- Горняк О. Інституційні чинники розвитку регіональної інтеграції в сучасному економічному просторі / О.Горняк // Економічні інновації. – 2011. – Вип. 1. – С. 7-20.
- Гречанінов В. Європа та нові виклики безпеки / В.Гречанінов // Політика і час: суспільно-політичний журнал. – 2007. – №6. – С. 20-23.
- Грибков А.И. Судьба Варшавского Договора: Воспоминания, документы, факты / Грибков А.И. – М.: Русская книга, 1998. – 208 с.
- Грицяк І. Диференційована європейська інтеграція: аналіз концепцій, підходів та інструментів / І.Грицяк, О.Хоменко // Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. – К., 2009. – Вип. 1. – С. 182-194.
- Грицяк І. Європейське управління: теоретико-методологічні засади / І.Грицяк. – К.: КІС, 2005. – 398 с.
- Грицяк І. Основні концепції диференційованої європейської інтеграції / І.Грицяк, О.Хоменко // Вісник НАДУ при Президентові України. – 2009. – №2. – С. 200-210.
- Громогласова Е.С. Теория и практика политического управления в Европейском Союзе / Е.С.Громогласова. – М.: ИМЭМО РАН, 2009. – 116 с.
- Грубов В. Європейська безпека на платформі НАТО: принципи та вимоги / В.Грубов // Віче. – 2003. – №1. – С. 38-44.
- Гудби Дж. Стратегия стабильного мира: На встречу Евро-Атлантическому сообществу безопасности / Дж.Гудби, П.Бувальда, Д.Тренин. – М.: Международные отношения, 2003. – 207 с.
- Даальдер И.Х. Развод или новое начало: трансатлантические отношения на переломном пункте / И.Х.Даальдер, Д.М.Линдсэй // International Politik. – 2003. – №3. – С. 14-29.
- Дайнен Д. Дедалі міцніший союз: Курс європейської інтеграції / Д.Дайнен; пер. М.Марченко,. – К.: Вид-во «К.І.С.», 2006. – 692 с.
- Данилов Д.А. Западная Европа на постмаастрихтском этапе: развитие интеграции в сфере безопасности / Д.А.Данилов. – М.: Российская академия наук, Институт Европы, 1994. – 68 с.
- Девіс Ж. НАТО після 11 вересня: американський погляд [Електронний ресурс] / Ж.Девіс. – Режим доступу: <http://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/NATO-US-Perspective-9-11/UK/index.htm>.
- Дегтерева Е. Лоббизм в процессе принятия решений ЕС: нормы регулирования, механизмы, модели / Е.Дегтерева // МЭМО. – 2008. – №4. – С. 42-49.
- Деменко О. Військові аспекти євроатлантичної інтеграції України / О.Деменко // Людина і політика. – 2004. – №4. – С. 122-133.

- Дементьев В.Е. «План Маршалла»: взгляд из сегодняшней России / В.Е.Дементьев, Е.М. Олевская // Российский экономический журнал. – 1993. – №8. – С. 81-86.
- Демократичний контроль над системою національної безпеки та збройними силами: поширення цінностей НАТО в євроатлантичному просторі / за ред. О.М.Гончаренко – Сімферополь: Доля, 2003. – 320 с.
- Денджерфілд М. Європейський Союз і посткомуністична Європа: один підхід чи кілька? / М.Денджерфілд // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2008. – №1. – С. 119-139.
- Дергачов О. Україна в європейському та євразійському інтер'єрі / О.Дергачов // Політична думка. – 2000. – №4. – С. 7-13.
- Джеджора О. Історія європейської цивілізації. Частина І. До кінця XVIII століття / О.Джеджора. – Львів: В-во ЛБА, 1999. – 448 с.
- Ди Нольфо Э. История международных отношений, 1918-1999: В 2 т. / Э.Ди Нольфо. – Т.2. – М., 2003. – 737 с.
- Долішній М. Концептуальні підходи до створення польсько-українського євро регіону «Сян» на основі узагальнення досвіду євро регіонів на західному кордоні Польщі / М.Долішній, В.Демченко, Н.Мікула // Регіональна економіка. – 2003. – №1. – С. 69-82.
- Дэвис Н. История Европы / Н.Дэвис; пер. с англ. Т.Б.Менской. – М.: АСТ: Транзиткнига, 2005. – 943 с.
- Європа – минуле і майбутнє. Візії та ревізії // упоряд. О.Гнатюк, А.Мокроусов. – К.: Критика, 2009. – 248 с.
- Європа в меняющемся мире: международные связи Европейского Сообщества / отв. ред. Ю.А.Борко. – М.: «Право», 1995. – 55 с.
- Європа: вчера, сегодня, завтра / отв. ред. Н.П.Шмелев. – М.: Экономика, 2002. – 824 с.
- Європа: новое начало. Декларация Шумана. 1950-1990 гг.; Европа и проблема расширения (редколл.: Борко Ю.А. (отв. ред.), Каргалова М.В., Юмашев Ю.М.). – М., 1994. – 79 с.
- Європеизация и разрешение конфликтов: конкретные исследования европейской периферии / Б.Коппитерс, М.Эмерсон, М.Хейссен, Т.Ковзиридзе, Г.Нутчева, Н.Точи, М.Валь [пер. с англ.]. – М.: «Весь мир», 2005. – 312 с.
- Європейський Союз на порозі ХХІ століття: вибір стратегії розвитку / под ред. Ю.А.Борко, О.В.Буториной. – М.: Эдиториал УРСС, 2001. – 472 с.
- Європейський Союз: основопологаючі акти в редакції Лісабонського договору з коментаріями / отв. ред. С.Ю.Кашкин; пер. А.О.Четвериков. – М.: ИНФРА. – М., 2008. – 696 с.

- Егер О. Всемирная история. В 4 т. Т.2 Средние века / О.Егер. – М., 1999.
- Единая Европа: идея и практика / отв. ред. М.М. Наринский. – М.: ИВИ РАН, 1994. – 268 с.
- Есин В. Проблема ПРО в глобальной политике / В.Есин // Международные процессы. – 2009. – Т. 7, №2. – С. 18-30.
- Євроатлантична інтеграція України: військово-політичні аспекти: монограф. / під ред. акад НАНУ В.П.Горбуліна. – Дніпропетровськ: Пороги, 2003. – 160 с.
- Євроінтеграція та підготовка наукових кадрів // Науковий світ. – 2006. – №7. – С. 6-7.
- Європа – минуле і майбутнє. Візії та ревізії // упоряд. О.Гнатюк, А.Мокроусов. – К.: Критика, 2009. – 248 с.
- Європа майбутнього: Європейський Союз перед наступним розширенням / М.Беме, А.Фукс, Ш.Раппенглюк, С.Штох; Матеріали дослідницької групи «Молодь і Європа». – Мюнхен, 2005. – 296 с.
- Європейська інтеграція України: політико-правові проблеми / В.С.Бігун, В.П.Горбатенко, Л.А.Луць та ін.; Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України. – К.: Юрид. думка, 2006. – 332 с.
- Європейська політика сусідства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/delegations/ukraine/what_eu/neighbourhood_policy_eastern_partnership/index_uk.htm.
- Європейська Рамкова Конвенція про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами (21 травня 1980 р., м. Мадрид). Текст українською мовою. – Рада Європи. – 35 с.
- Європейський Союз – Україна: співробітництво у сфері вищої освіти. – К.: ОВ «FGL Energy», 2010. – 20 с.
- Європейський Союз на сучасному етапі: структурні зміни та стратегія розвитку / В.В.Копійка, Т.І.Шинкаренко, М.А.Миронова. – К.: Знання, 2010. – 94 с.
- Європейський Союз після Лісабонської угоди / О.Ф.Деменко // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – К., 2010. – Вип. 19. – С. 395-402.
- Європейський Союз та Україна: Стратегія відносин в контексті розширення / Ін-т регіон. та євроінтегр. дослідж. «ЄвроРегіо Україна». – К.: К.І.С., 2003. – 206 с.
- Європейський Союз: досвід розширення і Україна: монографія / В.В.Копійка. – К.: Юридична думка, 2005. – 448 с.
- Європейський Союз: консолідовані договори / В.Муравйов (наук. ред.). – К.: Port-Royal, 1999. – 206 с.

- Європейський Союз: навч. посібн. / Малик Я.Й., Киричук О.С., Залуцький І.Р. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2006 – 108 с.
- Європейський Союз: перспективи української інтеграції. – К.: «Еліт-прес», 2008. – 68 с.
- Європеїзація публічного адміністрування в Україні в контексті європейської інтеграції. Матеріали науково-практичної конференції (17 грудня 2009 р., Дніпропетровськ). – Дніпропетровськ: ДРІДУ НАДУ, 2009.
- Єделев Р.С. Принципи ефективного врядування в ЄС / Р.С.Єделев // Теорія та практика державного управління. – Х., 2010. – Вип. 2. – С. 477-482.
- Журавський В.С. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти / В.С.Журавський, М.З.Згуровський. – К.: Політехніка, 2003. – 200 с.
- Журкин В.В. Европейский Союз: внешняя политика, безопасность, оборона / В.В.Жиркин. – М.: Российская академия наук, Институт Европы, 1998. – 64 с.
- Зовнішня політика України: Матеріали парламентських слухань / О.Стручук. – К.: ЦТІ, 2004.
- Иванов П. Трансформация НАТО: век нынешний и века минувший / П.Иванов // МЭМО. – 2003. – №1. – С. 15-26.
- Иноземцев В.Л. США и ЕС в новом столетии: союзники или соперники? / В.Иноземцев // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2002. – №9. – С. 3-18.
- История европейской интеграции (1945–1994) / под ред. А.С.Намазовой, Б.М.Эмерсона. – М., 1995. – 307 с.
- Інструмент європейського сусідства і партнерства – нові можливості для України / під ред. Н.Андрусевич. – Львів, 2008. – 160 с.
- Інтеграція вищої освіти України в Європейську систему: зб. наук. праць за матеріалами науково-методологічної конференції. – Дніпропетровськ, 2001. – 108 с.
- Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І.В.Яковюка. – К., 2012. – 82 с.
- Казімір Р. Історія Європейської Інтеграції. Від декларації Шумана до розширення на Схід [Електронний ресурс] / Р.Казімір. – Режим доступу: <http://youth.crimeastar.net/europe/html/history/index5.html>.
- Кальвокоресси П. Мировая политика 1945-2000: В 2-х кн. Кн. 1 / П.Кальвокоресси [пер. с англ.]. – М.: Междунар. отношения, 2003. – 624 с.
- Кармазіна М.С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець XIX – початок XX століття) / М.С. Кармазіна. – К.: Інститут політичних і

етнонаціональних досліджень НАН України, Київ. держ. торговельно-економічний ун-т, 1998. – 350 с.

Картунов О. Західні теорії економічної та політичної інтеграції: спроби стислого аналізу / О.Картунов, С.Лаптев // Зовнішня торгівля. – 1999. – №3-4. – С 140-143.

Каспрук В. НАТО: контекст нового клімату світової безпеки / В.Каспрук // Сучасність. – 2004. – №5. – С. 77-89.

Качанова Т. Невоєнна проблематика: в деятельности НАТО / Т.Качанова // МЭМО. – 1998. – №3. – С. 129-132.

Кембаев Ж.М. Правовые аспекты эволюции идеи единой Европы / Ж.М.Кембаев // Право и политика. – 2011. – №10. – С. 1713-1732.

Кернз У. Вступ до права Європейського Союзу: навч. посібн. / У.Кернз [пер. з англ. В.С.Ісакович]. – К.: Знання, 2002. – 381 с.

Керни Р. Диалоги о Европе / Р.Керни. – М.: Весь мир, 2002 – 320 с.

Кирпушко Я.В. Європейський інструмент сусідства і партнерства / Я.Кирпушко, В.Бурада, Ю.Андрієш. – Чернівці: Букрек, 2010. – 44 с.

Кіш Є. Геополітичні наслідки інтеграції країн Центральної Європи в Європейський Союз / Є.Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. – 2005. – Вип. 12. – С. 18-24.

Кіш Є. Міжнародна регіональна інтеграція країн Центральної Європи в форматі Вишеградської четвірки після вступу до Європейського Союзу / Є.Кіш // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: історія. – 2006. – Вип. 16. – С. 120-130.

Кіш Є. Питання безпеки на нових східних кордонах ЄС / Є.Кіш // Стратегічна панорама. – 2004. – №1. – С. 44-50.

Кіш Є. Пошуки теоретичних моделей європейської інтеграції / Є.Кіш // Політичний менеджмент. – 2004. – №6. – С. 103-114.

Кіш Є. Проблеми транскордонного співробітництва України і Євросоюзу / Є.Кіш // Політичний менеджмент. – 2006. – №5. – С. 131-144.

Кіш Є. Феномен Вишеграду / Є.Кіш // Політика і час. – 2006. – №4. – С. 16-25.

Ковальова О. Громадська думка на Заході та Сході Європи щодо розширення Євросоюзу / О.Ковальова // Трибуна. – 2003. – №9-10. – С. 38-39.

Ковальова О. Спільна зовнішня політика та політика безпеки Європейського союзу: до і після розширення / О.Ковальова // Стратегічна панорама. – 2004. – №2. – С. 45-47.

Ковальова О.О. Неофункціоналізм проти традиційних підходів в теоріях європейської інтеграції / О.О.Ковальова // Грані. – 2003. – №1. – С. 114-117.

Конституційні акти Європейського Союзу. – Київ: Юстініан, 2005. – 511 с.

Копійка В.В. Розширення Європейського Союзу. Теорія і практика інтеграційного процесу / В.В.Копійка. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2002. – 253 с.

Кравчук І. Удосконалення стратегічного планування європейської інтеграції України / І.Кравчук // Вісник НАДУ при Президентові України. – 2009. – №4. – С. 5-10.

Кравчук Л.М. Нова Україна в новій Європі / Л.М.Кравчук // Політика і час. – 1993. – №2. – С. 4-9.

Крапивін О.В. Євроатлантична інтеграція України. Навчальний посібник для студентів спеціальностей «історія», «політологія», «журналістика» та «міжнародні відносини» / О.В.Крапивін, І.Я.Тодоров. – Донецьк, Донецький національний університет, 2007. – 328 с.

Кремень В. Освіта і наука України. Шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи) / В.Кремень. – К.: Грамота, 2003. – 216 с.

Критерії членства в СОТ, Європейському Союзі та НАТО: Інтеграційні перспективи України / ред. та упоряд. І. І. Жовква ; ІСАС. – К., 2004. – 88 с.

Круглашов А. Співпраця України та Європейського Союзу в галузі освіти і науки / А.Круглашов // Політичний менеджмент. – 2005. – №4. – С. 115-126.

Круглашов А. Україна – ЄС: труднощі діалогу / А.Круглашов // Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. – Т. IV. Чернівці: Рута, 2006. – С. 303-321.

Круглашов А.М. Громадська позиція щодо перспектив євроінтеграції України: регіональні виміри / А.М.Круглашов // По той бік розуміння: Україна та Європа після Помаранчевої революції: Зб. наук. статей / за заг. ред. Г.Флікке та С.Кисельова. – К.: Атака, 2006. – С. 178-191.

Круглашов А.М. Драма інтелектуала: політичні ідеї Михайла Драгоманова / А.М.Круглашов. – Чернівці: Прут, 2000. – 488 с..

Круглашов А.М. Європейські студії в Україні: загальні тенденції та локальний досвід / А.М.Круглашов. – Регіоналізм та інтеграція. – Вип. 1. – Чернівці: Рута, 2013. – С. 19-33.

Кудрявцев В.Б. Военная политика НАТО и европейская безопасность / В.Б.Кудрявцев // США. Экономика, политика, идеология. – 1991. – №6. – С. 12-19.

Кудряченко А.І. Європейський вибір України: досягнення, виклики та перспективи [Електронний ресурс] / А.І.Кудряченко. – Режим доступу: <http://www.dcs Summit.info/temy/vneshnjaja-politika/309-309.html>.

- Кузьмичева Л. «Внешнее измерение» сотрудничества ЕС по вопросам безопасности и обороны / Л.Кузьмичева // МЭМО. – 2006. – №8. – С. 42-46.
- Куйбіда В.С. Транскордонне співробітництво та розвиток транскордонних кластерів / В.С.Куйбіда, А.Ф.Ткачук, В.В.Толкованов. – К.: Видавництво «Крамар», 2009. – 242 с.
- Курціо А.К. Координати для Європейської конституції / А.К.Курціо // Диалог. – 2004. – 30 марта
- Кучма Л.Д. Нова архітектура в Європі неможлива без України / Л.Д. Кучма // Політика і час. – 1996. – №7. – С. 3-7.
- Кучма Л.Д. Україна і майбутнє Європи / Л.Д. Кучма // Політика і час. – 1996. – №7. – С. 3-7.
- Кямран М. Теоретические школы изучения европейской интеграции: причины зарождения и механизмы развития / М.Кямран // *Dirçeliş XXI* *əsr.* – 2007. – №112/113. – С. 216-225.
- Лакішик Д. США і Європа: проблеми, суперечності, перспективи / Д.Лакішик // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2006. – Вип. 59, Ч.2. – С. 83-89.
- Латыш М.В. «Пражская весна» 1968 г. и реакция Кремля / М.В.Латыш. – М., 1998. – 381 с.
- Левенець Ю.А. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина XIX – початок XX століття) / Ю.А.Левенець; НАН України. Ін-т політ. і етнонац. дослідж. – К.: Стило, 2001. – 585 с.
- Лендшел М. Вплив процесів європеїзації на вдосконалення стандартів і практики управління у регіоні Центральної Європи / М.Лендшел // Стратегічні пріоритети. – 2012. – №1. – С. 37-42.
- Леонов В.В. Трансформація організації Північноатлантичного договору – вимога часу / В.В.Леонов // Стратегічна панорама. – 2004. – №1. – С. 36-43.
- Лисабонський Договір: аналіз впливу на відносини між ЄС та Україною у міжнародній, безпековій та оборонній політиці / упорядн.: О.В.Коломієць, М.Ю.Золкіна, Д.В.Головнєв. – К., 2011. – 90 с.
- Лозовицький О. США – Франція – Європа: стратегічне партнерство і конкурентна боротьба в контексті системних суперечностей атлантизму / О.Лозовицький // Людина і політика. – 2003. – №3. – С. 20-29.
- Луканин Д.В. Амстердамський договір: новый этап институциональной реформы ЕС / Д.В. Луканин // Полис. – 2000. – №5. – С. 178-185.
- Лукьянов П.Г. История Организации Варшавского Договора: монограф. / П.Г.Лукьянов. – Могилев: МГУ им. А.А. Кулешова, 2006. – 128 с.

- Лушев П.Г. Варшавский Договор: история и современность / П.Г.Лушев // Военная мысль. – 1990. – №5. – С. 22-24.
- Макогон Ю.В. Формы и направления межрегионального трансграничного сотрудничества: монография / Ю.В.Макогон, В.И.Ляшенко. – Изд. 2-е, исп. и допол. – Донецк: ООО «Юго-Восток, Лтд», 2003. – 512 с.
- Максименко І. Особливості формування стратегії «східного» розширення Євросоюзу / І. Максименко // Політика і час. – 2003. – №3. – С. 14-22.
- Малик Я.Й. Міжрегіональна та транскордонна співпраця: навч. посібн. / Я.Й.Малик. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2009. – 220 с.
- Малик Я.Й. Організація північноатлантичного договору: зміст і характер діяльності / Я.Й.Малик, Ю.М.Мороз. – Львів: ПАІС, 2006. – 92 с.
- Малышева Д. «Южный» и «восточный» фланги европейской политики / Д.Малышева // МЭМО. – 2009. – № 9. – С. 40-48.
- Мальцев В.Ф. Организация Варшавского договора: 1955-1985: документы и материалы / В.Ф.Мальцев. – М.: Изд-во полит. лит-ры, 1986 – 421 с.
- Манжола В.А. ЄС у міжнародних відносинах. Курс лекцій / В.А.Манжола, В.В.Копійка. – К., 1998. – 100 с.
- Манькин А. Солидарность добровольная и вынужденная в исторической ретроспективе НАТО / А.Манькин, А.Пильно // Международные процессы. – 2005. – Т. 3, №2. – С. 100-111.
- Мельник Н. Проблема нейтралітету в зовнішній політиці України / Н.Мельник // Політика і час. – 2007. – № 4. – С. 44-48.
- Миколук А.В. Концептуальний вимір теорії та підходів європейської інтеграції / А.В.Миколук // Освіта регіону. – 2009. – №2. – С. 105-110.
- Михасюк І. Глобалізація і єврорегіоналізація. Наукове видання / І.Михасюк; Львівський національний університет ім. І.Франка. Вища школа інформатики і управління в Жешуві. – Львів, 2005. – 192 с.
- Михеев В.С. США, Франция и европейская безопасность (1958–1992) / В.С.Михеев. – М.: Наука, 1993. – 192 с.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки). – К.: Либідь, 1999. – 558 с.
- Мікула Н. Міжтериторіальне та транскордонне співробітництво: моногр. / Н.Мікула. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с.
- Мітін М.М. Теоретичні концепції розвитку європейської інтеграції / М.М.Мітін // Проблемы и перспективы развития сотрудничества между странами Юго-Восточной Европы в рамках Черноморского экономического сотрудничества и ГУАМ. Сборник научных трудов. – 2007. – Вип 1. – С. 673-676.
- Мітряєва С.І. Європейська безпека і Україна: навч. посібн. / С.І.Мітряєва. – Ужгород: Ліра, 2008. – 222 с.

Моне Ж. Реальность и политика. Мемуары / Ж.Моне [пер. с фр. В.Божовича]. – М.: Московская школа политических исследований, 2001. – 664 с.

Москва и восточная Европа. Становление политических режимов советского типа (1949-1953): Очерки истории / Волокитина Т.В., Мурашко Г.П., Носкова А.Ф., Покивайлова Т.А. – М.: РОССПЭН, 2002. – 686 с.

Мотрошилова Н.В. Идеи единой Европы: философские традиции и современность / Н.В.Мотрошилова // Диалог культур в глобализирующемся мире: мировоззренческие аспекты / отв. ред. В.С.Степин. – М.: Наука, 2005. – С. 19-67.

Муравйов В.І. Правові засади регулювання економічних відносин Європейського Союзу з третіми країнами (теорія і практика) / В.І.Муравйов. – К.: Академ-Прес, 2002. – 426 с.

Мусис Н. Усе про спільні політики Європейського Союзу / Н.Мусис [пер. з англ.]. – К.: К.І.С., 2005. – 480 с.

На шляху до Європи. Український досвід євро регіонів / за ред. С.Максименка та І.Студеннікова – К.: Логос, 2000. – 224 с.

Навроцький О.І. Вища школа України в умовах трансформації суспільства / О.І.Навроцький. – Х.: Основа, 2000. – 240 с.

НАТО. Довідник. – Брюссель: НАТО, 2006. – 384 с.

Нижник Н.Р. Проблеми реформування системи професійного навчання державних службовців у контексті європейського вибору України / Н.Р.Нижник, Н.Т.Гончарук, Л.Л.Прокопенко // Статистика України. – 2006. – №1. – С. 98-102.

Нормативно-правове забезпечення курсу України на європейську та євроатлантичну інтеграцію: навч.-метод. посібн. / уклад.: А.М.Круглашов, А.В.Грищенко. – Чернівці, 2004. – 168 с.

Общественные трансформации в странах Центральной и Юго-Восточной Европы (90-е годы XX ст. – начало XXI столетия). – М., 2008. – 352 с.

Организация Варшавского Договора: Документы и материалы, 1955-1985 / М-во иностр. дел СССР. – М.: Политиздат, 1986. – 422 с.

Орлик И. Центральная-Восточная Европа: от СЭВ до Евросоюза [Электронный ресурс] / И.Орлик. – Режим доступа: http://www.perspektivy.info/oykumena/europe/centralno-vostochnaja_jevrota_ot_sev_do_jevrosojuza_2010-07-12.htm.

Освітній пакет з актуальних питань європейської інтеграції: навч. зб. / Сіверський інститут регіональних досліджень; Упоряд.: В.М.Бойко, Н.В.Коваленко, Л.А.Чабак. – Чернівці: Видавець Лозовий В.М., 2010. – 156 с.

Основні передумови та модель набуття Україною членства НАТО: ряд статей // Економічний часопис. – 2002. – №7-8. – С. 17-54.

Павлов В.І. Політика регіонального розвитку в умовах ринкової трансформації (теоретико-методологічні аспекти та механізми реалізації) / В.І.Павлов. – Луцьк, Настир'я, 2000. – 580 с.

Палій О. Європейська система безпеки не буває без НАТО / О.Палій // Політика і час. – 2007. – №2. – С. 37-39.

Палій О. Навіщо Україні НАТО? / О. Палій. – К.: Дніпро, 2006. – 144 с.

Панченко Г.Ю. Ідеї «єдиної Європи» в роботах німецьких та французьких просвітителів і політичних діячів XIX – XX ст. / Г.Ю.Панченко // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – 2010. – №19. – С. 74-79.

Пашко Л. Розширення Європейського Союзу або адаптація політики Європейського співробітництва до реального розвитку країн – кандидатів / Л.Пашко // Вісн. УАДУ при Президентіві України. – 2002. – №4. – С. 333-339.

Пашков М. Україна на шляху до європейської інтеграції: соціологічні опитування УЦЕПД / М.Пашков // Національна безпека і оборона. – 2000. – №9. – С. 2-14.

Перга Т. Лісабонський і Гетеборзький шляхи / Т.Перга // Політика і час. – 2006. – №3. – С. 26-32.

Петров Р. Європейські «спільні цінності»: імплікації для України / Р.Петров // Право України. – 2006. – №10. – С. 110-112.

Петров Р. Поняття «acquis communautaire» у праві Європейського Союзу / Р.Петров // Право України. – 2003. – № 9. – С. 143-147.

Пирожков С. Проблеми реалізації транзитного потенціалу України у контексті розширення ЄС і формування ЄЕП / С.Пирожков, Д.Прейгер, І.Маярчук // Економіка України. – 2005. – №3. – С. 4-20.

Пирожков С.І. Актуальні питання міжрегіонального і прикордонного співробітництва України і Росії / С.І.Пирожков // Стратегічна панорама. – 2001. – №3-4. – С. 55-65.

Писаренко С.М. Організаційно-економічний механізм реалізації регіональної політики Європейського Союзу / С.М.Писаренко. – Львів: ІРД НАН України. – 2002. – 84 с.

Північноатлантичний альянс: історія, функції, структура, відносини з Україною: навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. та слух. магістр. підгот. за напрямом «Державне управління» / кол. авт.; за заг. ред. проф. Д.І.Дзвінчука. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. – 604 с.

Північноатлантичний договір. Вашингтон, округ Колумбія, 4 квітня 1949 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukraine-nato.gov.ua/nato/ua/publication/print/2676.htm>

- План дій Україна – Європейський Союз. – К. : ЛІК, 2006. – 40 с.
- Поліщук О. На євроатлантичному просторі безпеки / О.Поліщук // Політика і час. – 2006. – №10. – С. 22-25.
- Полухович Т.Г. Інтеграція вищої освіти України в умовах глобалізації / Т.Г.Полухович // Вісник СевНТУ: зб. наук. пр. – Вип. 127. Серія: Педагогіка. — Севастополь, 2012. – С. 184-187.
- Посельський В. Європейський Союз: інституційні основи європейської інтеграції / В.Посельський. – К.: Смолоскип, 2002. – 168 с.
- Право Європейського Союзу. Особлива частина. З урахуванням положень Лісабонського договору: навч. посіб. / М.Р.Аракелян, О.К.Вишняков. – К.: Істина. – 2010. – 528 с.
- Приходько О. Какая Европа нужна США? / О.Приходько // США – Канада: экономика, политика, культура. – 2006. – №2. – С. 45-68.
- Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект. / Зб. наукових праць. – Донецьк: ДонДУ, 2005. – 1165 с
- Проблеми та перспективи входження України в європейський інтелектуальний простір: освітні аспекти: збірник науково-експертних матеріалів / Нац. ін-т стратегічних досліджень; ред. Н.В.Грицяк. – К.: НІСД, 2009. – 127 с.
- Публічна політика Європейського Союзу: перспективи та шляхи запровадження в Україні / Молодіж. дебат. центр. – Донецьк, 2006. – 88 с.
- Рада Європи: діяльність та здобутки. – К.: Право, 1998. – 87 с.
- Рада Європи: навч. посібн. / О.С.Киричук, Я.Й.Малик, Я.М.Кашуба. – Львів: ПАІС: 2006. – 168 с.
- Ралдулгін Є. Європейська інтеграція України очима громадян / Є.Ралдулгін // Євроатлантикінформ. – 2006. – №2. – С. 73-79.
- Рапп Ф. Священная Римская империя германской нации / Ф.Рапп [пер. с фр.] М.В. Ковальковой. – СПб.: Евразия, 2009. – 427 с.
- Расширение Европейского Союза и Россия / под ред. О.В.Буториной (отв. ред.), Ю.А.Борко. – М.: Деловая лит., 2006. – 567 с.
- Региональное развитие: опыт России и Европейского Союза / под ред. А.Г.Гранберга. – М.: Экономика, 2000. – 435 с.
- Регіональна політика в країнах Європи: Уроки для України / Київ. центр Ін-ту Схід-Захід; за ред. С.Максименка. – К.: Логос, 2000. – 171 с.
- Регіональна політика та механізми її реалізації / Кол. автор. за ред. акад. НАН України Долишнього М.І. – К.: Наукова думка, 2003. – 503 с.
- Регіональна політика України: інституційно-правове забезпечення: Зб. офіц. док./ за ред. З.Варналія. – К.: НІСД, 2004. – 521 с

- Регіональні механізми інтеграції України до Європейського Союзу / за заг. ред. О.О.Труша. – Х.: ХарПІ НАДУ, 2009. – 122 с.
- Розвиток європейських студій в Україні. Звіт за результатами пілотного експертного опитування [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eustudy.at.ua/EU_Studies_Report-2009_pilot.pdf.
- Розширення Європейського Союзу: вплив на відносини України з центрально-європейськими сусідами. – К.: К.І.С., 2004. – 358 с.
- Романюк Н. Класичний міжурядовий підхід: основні положення та історичний контекст / Н.Романюк // Вісник Львів. ун-ту. Сер. «Міжнародні відносини». – 2008. – Вип. 25. – С. 87-96.
- Ротар Н.Ю. Євро регіональна політика України в контексті в сучасних цивілізаційних процесів / Н.Ю.Ротар // Сучасна українська політика. Спецвипуск. Україна як суб'єкт сучасних цивілізаційних процесів. – К.: Фенікс, 2011. – С. 112-121.
- Рубинский Ю.И. Европейская цивилизация между двумя тысячелетиями / Ю.И.Рубинский. – М.: ДИЕ РАН, 1999. – №58.
- Рюле М. НАТО через десять років: засвоюємо уроки [Електронний ресурс] / М.Рюле. – Режим доступу: <http://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/10-years-sept-11/UK/index.htm>.
- Рябінін Є. Процеси інтеграції у ХХ столітті: основні концепції їх вивчення / Є.Рябінін // Політичний менеджмент. – 2006. – №5. – С. 122-130.
- Садовская А.Н. Политика Европейского Союза в отношении развивающихся государств в 1990-2000-е годы / А.Н.Садовская. – Минск: Право и экономика, 2010. – 176 с.
- Свобода П. Вступ до європейського права / П.Свобода [пер. з чеської]. – К.: К.І.С., 2006. – 280 с.
- Семенюк О. ЄС 15+10: Нові безпекові виклики чи перспективи? / О.Семенюк // Політика і час. – 2006. – №11. – С. 24-27.
- Семків О. Цільовий план Україна-НАТО в дії / О. Семків // Україна-НАТО. – 2004. – №1. – С. 60-74.
- Сиджански Д. Федералистское будущее Европы: от Европейского сообщества до Европейского союза / Д.Сиджански. – М.: Изд-во РГГУ, 1998. – 420 с.
- Сидоров А. Евросоюз на пути к совместной оборонной политике / А.Сидоров // МЭМО. – 2010. – №12. – С. 99-110.
- Смирнова К. Європейська інтеграція та Україна / К.Смирнова // Право України. – 2011. – № 4. – С. 153-158.
- Смирнова К. Європейська інтеграція України: актуальні питання / К.Смирнова // Право України. – 2011. – №5. – С. 148-152.

Советский Союз и венгерский кризис 1956 года. Документы. – М.: РОССПЭН, 1998. – 863 с.

Соколов Э. Еврорегионы – одна из форм приграничного сотрудничества / Э.Соколов // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Ринкова інфраструктура та зовнішньоекономічна діяльність регіонів. – Львів: ІРД НАН України, 1998. – Вип. V. – С.124-135.

Сокур С. Інституціональні зміни в ЄС після прийняття Лісабонського договору / С.Сокур // Віче. – 2010. – №12. – С. 23-25.

Соскін О. Хибні стереотипи щодо НАТО – перепона на шляху євроатлантичного розвитку України / О.Соскін // Освіта та управління. – 2008. – Т.11, № 1. – С. 86-91.

Стан і перспективи інтеграції України до ЄС: оцінки експертів // Національна безпека і оборона. – 2005. – №7. – С. 37–44

Стан розвитку європейських студій в Україні – 2011. Результати дослідження. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://docs.google.com/file/d/0B-Tr4jo_WDMNsMjhhMmY1N2ItZTZjMi00N2MzLWEyOTAtNjFkMzU4ZDA0Yzk1/edit?pli=1

Степко М. Вища технічна освіта і наука України як фактори суспільного розвитку та інтеграція України у світове співтовариство / М.Степко // Вища школа. – 2004. – №5-6. – С. 40-54.

Страны Центральной и Восточной Европы на пути в Европейский Союз / ред. Н.В. Куликова. – М.: Наука, 2002. – 206 с.

Стратегічна Концепція НАТО та нове бачення політики партнерства Альянсу для України та євроатлантичної безпекової солідарності / упоряд. О.В.Коломієць. – 2012. – 91 с.

Стратегічна концепція оборони та безпеки членів Організації Північно-атлантичного договору. Прийнята главами держав та урядів в Лісабоні. Активне залучення, сучасна оборона. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukraine-nato.gov.ua/nato/ua/819.htm>.

Стрежнева М. Интеграция и вовлечение как инструменты глобального управления [Электронный ресурс] / М.Стрежнева. – Режим доступа: <http://www.intertrends.ru/seventh/002.htm>.

Стрельчук Н. «Регіональні проекти» у Центральній та Південно-Східній Європі: досвід країн Вишеграду для Західних Балкан // Політологічні та соціологічні студії. Збірник наукових праць. – Т. IX. – Чернівці: Букрек, 2010. – С. 552-566.

Східне партнерство ЄС: додаткові можливості для євроінтеграції України / І.Ф.Газизуллін; за ред. В.Мартинюка; Укр. незалежн. центр. політ. дослідж. К.: Агентство «Україна», 2009. – 84 с.

Сыромолот Э.А. Институализация приграничного сотрудничества [Электронный ресурс] / Э.А.Сыромолот. – Режим доступа: http://crossborder.lugansk.ua/rus/content.php?type=76861297_0500&filename=2009_12_23_15_06_57.html

Тауш А. Европейский Союз: «град на холме» и Лиссабонская стратегия / А.Тауш // МЭМО. – 2007. – №3. – С. 65-72.

Тиммерманн Х. Будущее европейско-российских отношений / Х.Тиммерманн // Полития. – 2004. – №3. – С. 109-129.

Тимченко О. Напередодні: Проблеми та перспективи розширення Європейського Союзу / О.Тимченко // Віче. – 2004. – №3. – С. 54–60.

Типові і рамкові угоди, статuti та договори про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами / Додаток до Європейської рамкової конвенції про транскордонне співробітництво між територіальними владами або громадами. Рада Європи. Мадрид. Травень, 1980.

Тисяча років української суспільно-політичної думки / редкол.: Т.Гунчак (наук. ред.) та ін.; упоряд. Т.Гунчак, Р.Сольчаник, ред. тому Н.Сойко. – Т. 8: 40-ві – 80-ті роки ХХ ст. – 2001.

Ткаченко Л. Як сформулювати європейця – мають сказати науковці Інституту проблем виховання АПН України / Л.Ткаченко // Освіта: Всеукраїнський громадсько-політичний тижневик. – 2007. – №19. – С. 2-3.

Тоді Ф. Нарис історії Європейського Союзу / Ф.Тоді; пер. з англ. мови М.Марченко. – К.: К.І.С., 2001. – 142 с.

Тодоров І.Я. Україна на шляху до європейської та євроатлантичної спільноти: монограф. / І.Я.Тодоров. – Донецьк: ДонНУ, 2006. – 268 с.

Трактаты о вечном мире / сост. сб. И.С.Андреева и А.В.Гулыга. – М.: Соцэкгиз, 1963. – 279 с.

Транскордонне співробітництво – стратегічний ресурс розвитку прикордонних територій України / за заг. ред. к.е.н. В.Борщевського. – Львів, 2008. –180 с.

Транскордонне співробітництво / Мікула Н.А., Толкованов В.В. – К.: Крамар, 2011. – 259 с.

Троицкий М.А. Трансатлантический союз, 1991-2004: модернизация системы американо-европейского партнерства после распада биполярности / М.А.Троицкий. – М.: Науч.-образовательный форум по международным отношениям, 2004. – 252 с.

Тэвдей-Бурмули А.И. Расширение ЕС и эволюция политической ситуации в Европе / А.И.Тэвдой-Бурмули // МЭМО. – 2005. – №10. – С. 33-45.

Тюшка А. Договір про конституцію для Європи: генезис, юридична природа, політична цінність / А.Тюшка. – К.: К.І.С., 2007. – 228 с.

Угода про асоціацію Україна-ЄС: дороговказ реформ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.euroatlantica.info/biblioteka/vidannya.html>.

Угрин Л. Інтеграційні процеси: міжнародний аспект / Л.Угрин // Вісник Львівського університету. Серія: філософські науки. – Львів, 2002. – Вип. 4. – С. 256-263.

Україна – Європейський Союз: зібрання міжнародних договорів та інших документів (1991–2009) / за заг. ред. С.О.Камишева (кер. групи) [та ін.]. – К.: Юстініан, 2010. – 608 с.

Україна – ЄС: від плану дій до посиленої угоди / Центр Разумкова. – К.: Заповіт, 2007. – 244 с.

Україна – НАТО: від знайомства до повноцінного членства // укл. М.В.Павлюк. – Чернівці, 2008. – 28 с.

Україна на шляху до Європейського Союзу. – Варшава, 2006. – 189 с.

Україна на шляху до Європи / упоряд.: В.Шкляр, А.Юричко. – К.: Етнос, 2006. – 494 с.

Україна та Європейський Союз: научно-популярна література / В.В.Копійка, В.А.Манжола, Н.М.Весела. – К.: Знання, 2012. – 78 с.

Український соціум: інтеграція інтелектуального потенціалу / за ред. В.Врублевського. – К.: Інститут соціології НАН України, 2005. – 396 с.

Усенко О.О. Моделі інтеграційної взаємодії Європейського Союзу з третіми країнами / О.О.Усенко // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2006. – №6. – С. 63-69

Участь України в агенціях і програмах Європейського Союзу: перспективи та можливості / Міжнар. центр персп. дослідж. – К., 2008. – 335 с.

Фадеева Т.М. Европейский Союз: федералистские концепции европейского строительства / Т.М.Фадеева. – М., 1996. – 75 с.

Фарнен Р.Ф. США та Європейський Союз: позитивне минуле і невизначене майбутнє / Р.Ф.Фарнен // Політична думка. – 1996. – №3-4. – С. 110-122.

Федан Р. Прикордонний Підкарпатський регіон – можливості соціально-економічного розвитку / Р.Федан // Соціально-економічні дослідження в перехідний період. – Львів: ІРД НАН України. – 2001. – Вип. XXXI. – С. 409-420.

Федан Р. Регіональні чинники активізації транскордонного співробітництва Польщі та України: Монографія / Р.Федан. – Львів: ІРД НАН України, 2003. – 336 с.

Федуняк С.Г. Діяльність НАТО в галузі безпеки в регіоні нових незалежних держав після 11 вересня 2001 року / С.Г.Федуняк // Вісник

Львівського університету. Сер. «Міжнародні відносини». – 2004. – Вип. 12. – С. 90-96.

Федуняк С.Г. Європейські виміри безпеки на пострадянському просторі. Формування інтегрованої системи безпеки Заходу і Нових незалежних держав / С.Г.Федуняк. – Чернівці: Рута, 2005. – 336 с.

Федуняк С.Г. Розширення НАТО і країни Центральної Європи / С.Г.Федуняк // Питання історії нового та новітнього часу: Зб. наук. ст. – Вип. 7. – Чернівці: Рута, 2000. – С. 185-192.

Ферхофштадт Г. Сполучені штати Європи. Маніфест для нової Європи / Г.Ферхофштадт; пер. з англ. С.Кокізьока, 2007. – 65 с.

Фишер В. Европа: экономика, общество и государство. 1914–1980 / В.Фишер [пер. с нем. Л.А.Овчинцевой; под науч. ред. Ю.А.Петрова]. – М.: Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 1999. – 365 с.

Філоненко Р. Україна – ЄС: остаточний вибір засад розвитку держави / Р.Філоненко // Віче. – 2007. – №9-10. – С. 45-47.

Фомін С. Європейський дім: труднощі розширення / С.Фомін // Політика і час. – 2006. – № 7. – С. 21-26.

Хандогій В. Десять років особливого партнерства України з НАТО: мовою фактів / В.Хандогій // Політика і час. – 2007. – №7. – С. 14-18.

Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-атлантичного договору // Голос України. – 11 липня 1997 р. – №127 (1627).

Хаспер П. НАТО и Варшавский договор / П.Хаспер // США: экономика, политика, идеология. – 1990. – №8.

Хмелько В. Отношение граждан Украины к ее вступлению в Евросоюз и НАТО и их оценки своей осведомленности об этих организациях / В.Хмелько // Социология: теория, методы. маркетинг. – 2006. – №1. – С. 71-87.

Хонин В.Н. Теория международных отношений. Часть общая / В.Н.Хонин. – К.: Академ-Пресс, 2005. – 456 с.

Хоффманн Л. Україна на шляху до Європи / Л.Хоффманн, Ф.Мьоллерс. – К.: Фенікс, 2001. – 343 с.

Хохлов И. Субсидарность как принцип и механизм политики Евросоюза / И.Хохлов // МЭМО. – 2004. – №5. – С. 95-101.

Храбан І. США, НАТО і безпека Європи / І.Храбан // Політика і час. – 2006. – №7. – С. 35-40.

Храбан І.А. Система європейської безпеки і напрями воєнно-політичної інтеграції України до її структур / І.А.Храбан. – К.: Варта, 2005. – 544 с.

Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века. В 3 т. – Т. 1. Становление «реального социализма» (1945-1965). – М.: Наука, 2000. – 488 с.

Центрально-Восточная Европа во второй половине XX века. В 3 т. – Т. 2. От стабилизации к кризису (1966-1989). – М.: Наука, 2002. – 516 с.

Центральноевропейские страны на рубеже XX-XXI вв. Аспекты общественно-политического развития: историко-политологический справочник / отв. сост. Ю.С.Новопашин. – М.: Новый хронограф, 2003. – 256 с.

Цыганков П.А. Теория международных отношений: учебн. пособ. / П.А.Цыганков. – М.: Гардарики, 2006. – 590 с.

Чебаненко О. Основні результати і проблеми виконання Плану дій Україна – ЄС» / О.Чебаненко, Д.Ковриженко // Політика і час. – 2007. – №3. – С.24-28.

Чубарьян А.О. Европейская идея в истории. Проблемы войны и мира / А.О.Чубарьян. – М.: Международные отношения, 1987. – 352 с.

Чурилов М. На перетині шляхів / М.Чурилов // Політика і час. – 2006. – № 9. – С. 32-35.

Шардаков В.С. Исторический опыт советского государства по достижению и поддержанию военно-стратегического паритета между СССР и США, ОВД и НАТО (1945 – 1985 гг.) / В.С.Шардаков. – М.: ГА ВС, 1992.

Швиммер В. Мечты о Европе. Европа с 19 века до рубежа третьего тысячелетия / В.Швиммер [пер. с нем. Л.Пантиной]. – М., 2003. – 383 с.

Шевченко О. Участь України в процесах інтеграції і глобалізації: теоретико-методологічний аспект / О.Шевченко // Галицький економічний вісник. – 2010. – №3. – С. 5-9.

Шейко В.М. Вища освіта в країнах Заходу: соціальні та етичні аспекти / В.М.Шейко. – Х. : ХДАК, 1999. – 152 с.

Шеленкова Н.Б. Европейская интеграция: политика и право / Н.Б.Шеленкова. – 2-е изд. – М.: НИМП, 2008. – 461 с.

Шерр Д. Шенгенська угода, розширення ЄС та європейська безпека / Д.Шерр // Національна безпека і оборона. – 2000. – № 9.

Школа Європейських студій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eustudydays.com/>.

Шлях до НАТО: вимір безпеки. Лідери думок про євроатлантичну інтеграцію України / В.В.Бадрак, С.Г.Згурець, М.М.Самусь, О.О.Набоченко. – К.: 2006. – 222 с.

Шпакович О. Законотворчий процес у Європейському Союзі / О.Шпакович // Віче. – 2005. – №1. – С. 27-31.

Шпакович О. Особливості законотворчого процесу в Європейському Союзі / О.Шпакович // Юридична Україна. – 2006. – №11. – С. 87-90.

Шпэт Л. Мечта о Европе / Л.Шпэт. – М., 2003. – 270 с.

Шрьодер Ж. Кластерний підхід у стратегії регіонального розвитку / Ж.Шрьодер // Зб. матер. міжн. конф. «Місцевий та регіональний розвиток в Україні: виклики та можливості». – Київ, травень 2005. – С. 30-42

Шульга М. Принципи та аспекти європейської інтеграції / М.Шульга // Освіта регіону. – 2011. – № 1. – С. 15-21.

Юрійчук Ю.А. Політика Європейського Союзу щодо країн Центральної та Східної Європи / Ю.А.Юрійчук // Європа: ідеї та процеси. – Чернівці: Прут, 1998. – С. 162-169.

Юрчук О. Європеїзація та політика розширення Європейського Союзу на Схід у контексті демократичної консолідації [Електронний ресурс] / О.Юрчук / Європейські студії і право. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/esp/2011_1/txts/Winners/Yurchuk.pdf.

Яблонський В.А. Вища освіта України на рубежі тисячоліть: проблеми глобалізації та інтернаціоналізації / В.А.Яблонський. – К.:1998. – 278 с.

Яковюк И. Европейская интеграция: проблемы теории и практики: монограф. / под ред. А.Яковюка, А.Сковикова. – М.: Изд-во Моск. гуманит. ун-та, 2012. – 278 с.

Яровий В. Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн XX століття / В.Яровий. – К.: Генеза, 2005. – 816 с.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН.....	7
СТРУКТУРА ЗМІСТОВИХ МОДУЛІВ ТА НАВЧАЛЬНИХ ЕЛЕМЕНТІВ.....	8
ЗМІСТ ЛЕКЦІЙНОГО КУРСУ, СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	17
ТЕМАТИКА ІНДЗ.....	65
КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДО НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	68
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ.....	72
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ДО КУРСУ.....	75

Навчально-методичне видання

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ

Навчально-методичний комплекс

Укладач **Круглашов Анатолій Миколайович**
Відповідальний за випуск **Круглашов А.М.**
Літературний редактор **Лупул О.В.**

Свідectво про державну реєстрацію
ДК № 891 від 04.04.2002 р.

Підписано до друку _____. Формат 60x84/16
Папір офсетний. Друк офсетний. Умов. друк. арк. Обл.-вид. арк.
Зам. Тираж 100.
Друкарня Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича
58012, Чернівці, вул. Коцюбинського, 2